

Omgevingsanalyse I&R Rundveehouderij

**Verkenning van wensen en eisen voor
een nieuw I&R-systeem voor de
rundveehouderij**

**Ed van Klink
Mirjam Snijdelaar
Richard Soons**

Expertisecentrum LNV, onderdeel Landbouw/Ede, oktober 2000

© 2000 Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het Exertisecentrum LNV, onderdeel Landbouw, Postbus 482, 6710 BL EDE.

Het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij stelt zich niet aansprakelijk voor eventuele schadelijke gevolgen die kunnen ontstaan bij het gebruik van gegevens uit deze publicatie.

Oplage 75 exemplaren

Samenstelling Ed van Klink, Mirjam Snijdelaar, Richard Soons

Druk Ministerie van LNV, afdeling Facilitaire Dienst/Bedrijfsuitgeverij

Voorwoord

Nadat door Price Waterhouse Coopers in 1999 een audit is uitgevoerd op het I&R-systeem voor de rundveehouderij, is een traject in gang gezet om het I&R-systeem ingrijpend te gaan moderniseren. Uit het rapport van Price Waterhouse Coopers bleek, dat vooral onduidelijkheid over het eigenaarschap bestond, alsmede dat een gezamenlijke visie op de toekomst van het systeem ontbrak. Dit laatste heeft vooral te maken met de veranderende eisen en wensen die er ten aanzien van het I&R-systeem bestaan, en de manier waarop hieraan gestalte moet worden gegeven.

In de regelgeving rondom de identificatie en registratie van runderen is in de laatste jaren nogal wat veranderd. Op communautair niveau worden de regels vooral als uitvloeisel van de BSE-affaire behoorlijk aangescherpt. Bovendien zal ook de etikettering van rundvlees inhoud moeten gaan krijgen.

Ook op het technische vlak zijn er een aantal belangrijke ontwikkelingen gaande. Onder meer wordt op EU-niveau onderzoek gedaan naar de toepassing van elektronische identificatie. Voorts wordt door diverse onderzoekers gewerkt aan modellering en beslissingsondersteunende software voor bijvoorbeeld de dierziektebestrijding en de kwaliteitsbewaking.

Door deze ontwikkelingen loopt het systeem zoals dat nu functioneert tegen zijn grenzen aan. Om de genoemde knelpunten aan te pakken zal enerzijds een nieuwe organisatorische inbedding van het systeem worden gecreëerd en anderzijds worden gewerkt aan een nieuw I&R-systeem, dat zowel technisch als inhoudelijk beter afgestemd zal zijn op de huidige en toekomstige wensen en eisen.

Het EC-LNV heeft ten behoeve van de nieuwbouw een analyse uitgevoerd van de eisen en wensen waarmee dan rekening gehouden zou moeten worden. Daarbij is zowel naar regelgeving gekeken, als naar wensen en eisen die bij relevante organisaties leven. Dit rapport is de weerslag van deze analyse. Dit resultaat zal voor de volgende fasen in de nieuwbouw, waarin de informatieanalyse en de verdere feitelijke bouw ter hand wordt genomen, als achtergronddocument dienen.

Ir. H.A. Gonggrijp
Expertisecentrum LNV
Hoofd onderdeel Landbouw

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Inhoudsopgave	5
1 Inleiding	7
2 Eisen vanuit de regelgeving	8
2.1 Richtlijn 64/432/EEG	8
2.2 Verordening 820/97	11
2.2.1 De identificatie en registratie van runderen	11
2.2.2 Etikettering van rundvlees en rundvleesproducten	13
2.3 Uitvoeringsbesluiten bij verordening 820/97	14
2.4 Verordening 3508/92, uitvoeringsverordening 3887/92.	15
2.5 Nationale regelgeving	16
2.5.1 Gezondheids- en welzijnswet voor dieren	16
2.5.2 Besluit identificatie en registratie	17
2.5.3 Verordening identificatie en registratie Runderen 1998	18
2.5.4 Regeling handel levende dieren en levende producten	21
3 Het "primaire" I&R systeem	22
3.1 Algemeen, het I&R van nu en toekomst	22
3.1.1 Verschillende niveaus waarop I&R opereert	22
3.1.2 Beeld van het inhoudelijke deel van het huidige I&R en toekomstvisie	23
3.1.3 Beeld van het technische deel van het huidige I&R en toekomstvisie	23
3.2 Input "primair" I&R systeem	24
3.2.1 Melding	24
3.3 Output "primaire" I&R systeem	28
3.3.1 Tracering	28
4 Gebruikerssystemen	30
4.1 Beleid	30
4.1.1 Queries ten behoeve van beleid	30
4.2 PVE	31
4.2.1 Etikettering.	31
4.2.2 Premiereregeling	31
4.3 RVV	31
4.3.1 Tracering	31
4.3.2 Certificering	31
4.3.3 Keuring	32
4.3.4 Controle	32
4.4 AID	32
4.4.1 Handhaving	32

4.5	Gezondheidsdienst voor Dieren	34
4.5.1	Verplichte systemen	34
4.5.2	Vrijwillige systemen	35
4.6	Laser	35
4.6.1	Premieregelingen	36
4.7	NRS/CR-Delta	37
4.7.1	Stamboek	37
4.7.2	Melkcontrole	38
5	Nieuwe ontwikkelingen	39
5.1	Beslissingsondersteunende modellen, automatisering dierziektebestrijding en bewaking	39
5.1.1	Beslissingsondersteunende modellen en dierziektebestrijding	39
5.1.2	Certificering Ondersteunend Systeem	41
5.1.3	Eisen die Decision Support Systems aan een nieuw I&R-systeem stellen	42
5.2	Elektronische identificatie	45
5.2.1	Algemeen	45
5.2.2	IDEA-project	46
5.2.3	Mogelijke aanpassingen voor het nieuwe I&R-systeem	46
5.3	Basisregistratiesystemen	47
6	Kernpunten	49
Bijlage 1	Projectplan omgevingsanalyse I&R rundveehouderij	52
Bijlage 2	Informanten	54

1 Inleiding

Het I&R systeem voor de rundveehouderij bestaat in de huidige vorm sinds begin 90-er jaren. In de loop der tijd is met dit systeem veel ervaring opgebouwd. Ook zijn enkele knelpunten aan het licht gekomen, zoals geïllustreerd kan worden met het probleem van de “zwevende runderen”, dat enige tijd geleden de aandacht trok.

In de regelgeving rondom de identificatie en registratie van runderen is in de laatste jaren nogal wat veranderd. Vooral als uitvloeisel van de BSE-affaire zijn de regels op communautair niveau behoorlijk aangescherpt. Bovendien moet ook de etikettering van rundvlees inhoud gaan krijgen.

Ook op het technische vlak zijn er een aantal belangrijke ontwikkelingen gaande. Onder meer wordt op EU-niveau onderzoek gedaan naar de toepassing van elektronische identificatie. Voorts wordt door diverse onderzoekers gewerkt aan modellering en beslissingsondersteunende software voor bijvoorbeeld de dierziektebestrijding en de kwaliteitsbewaking.

Door deze ontwikkelingen loopt het systeem zoals dat nu functioneert tegen zijn grenzen aan. Aangezien naast de genoemde ontwikkelingen ook op het organisatorische vlak het één en ander gaat veranderen rondom de I&R, is dit het moment om na te denken over mogelijke verbetering en vernieuwing van het systeem. Daarbij zal, naast de eisen die voortkomen uit de geschetste vernieuwingen, ook nagedacht moeten worden over eventuele praktische toepassingen waarvan nu nog geen sprake is, maar die wel wenselijk zouden zijn.

In dit document wordt een analyse weergegeven van de eisen en wensen die aan een nieuw I&R-systeem kunnen worden gesteld. Door middel van analyse van relevante wetgevingsteksten en gesprekken met relevante deskundigen is hiervan een inventarisatie gemaakt. De groep van deskundigen is in deze fase beperkt tot deskundigen van overheden en direct betrokkenen bij de uitvoering. Er zijn bijv. geen (toekomstige) gebruikerswensen geïnventariseerd bij de verschillende schakels van het landbouwbedrijfsleven. Er kan onderscheid gemaakt worden naar de eisen die uit wetgevingsteksten voortkomen, en dus leidend zijn bij de inrichting van het systeem, en functionele eisen, eisen die fysiek zullen moeten worden ingebouwd in het systeem om functioneren mogelijk te maken. Tenslotte is aangegeven welke (toekomstige) ontwikkelingen relevant zijn en welke wensen daaruit naar voren komen voor de inrichting van het systeem.

2 Eisen vanuit de regelgeving

Met name regelgeving van de zijde van de Europese Unie is leidend voor de identificatie en registratie van landbouwhuisdieren. Deze wetgeving, voor zover vastgelegd in richtlijnen, wordt in het algemeen in nationale wetgeving geïmplementeerd. De EU vaardigt ook verordeningen en beschikkingen uit, die naar de letter door de lidstaten dienen te worden uitgevoerd. De EU-wetgeving houdt zich voor wat betreft de dierhouderij onder meer bezig met de handel in dieren en producten, de (voedsel)veiligheid van de producten en veterinaire aspecten. In het kader van het laatste kan onder meer genoemd worden de veterinaire controle en de dierziektebestrijding. Voor de meeste van deze groepen wetgeving is identificatie en registratie relevant. In het onderstaande wordt een aantal richtlijnen en andere EU-wetgeving weergegeven, met daarbij aangegeven welke consequenties één en ander voor de I&R heeft.

2.1 Richtlijn 64/432/EEG

Richtlijn 64/432/EEG is de zgn. handelsrichtlijn voor runderen en varkens. Deze regelt de veterinaire rechtelijke vraagstukken omtrent de intracommunautaire handel in runderen en varkens. In deze richtlijn zijn de eisen geformuleerd waaraan runderen en varkens moeten voldoen voordat ze kunnen worden verhandeld tussen lidstaten. Eisen die van belang zijn voor het I&R-systeem worden in diverse artikelen aangehaald. Door middel van richtlijn 97/12/EEG is de tekst van deze richtlijn volledig vernieuwd.

In artikel 3 staat, dat de lidstaat erop toe dient te zien dat alleen dieren (runderen en varkens, maar voor het vervolg van dit document beperken we ons tot runderen) die aan de voorwaarden van de richtlijn voldoen, naar andere lidstaten mogen worden vervoerd. Bij deze dieren moet een identiteitscontrole worden verricht, en ze moeten ten hoogste 24 uur vóór het vertrek door een officiële dierenarts klinisch onderzocht zijn. Ze mogen daarbij geen klinische ziektesymptomen vertonen. Ze mogen niet afkomstig zijn van een bedrijf of uit een gebied waarvoor verbodsbepalingen of beperkingen van toepassing zijn, vanwege gezondheidsproblemen. De dieren moeten geïdentificeerd zijn overeenkomstig Richtlijn 92/102/EEG. Dieren die vanwege een nationaal of regionaal uitroeiingsprogramma voor een besmettelijke dierziekte moeten worden geslacht, mogen niet in de intracommunautaire handel worden gebracht.

In artikel 4 wordt aangegeven, dat de dieren vanaf het vertrek van het oorsprongsbedrijf tot aan de aankomst op de plaats van bestemming, op geen enkel moment in aanraking mogen komen met andere evenhoevige dieren die niet dezelfde gezondheidsstatus hebben. Artikel 5 regelt, dat de dieren vergezeld moeten gaan van een gezondheidscertificaat volgens een omschreven model. Dat certificaat is 10 dagen geldig vanaf de dag van afgifte. Het benodigde gezondheidsonderzoek mag zowel op het bedrijf van oorsprong als op een verzamelplaats plaatsvinden. In ieder geval moet de officiële dierenarts de gezondheidscertificering vaststellen.

Voor fok- en gebruiksdieren gelden aanvullende voorwaarden, weergegeven in artikel 6. Zij moeten de laatste 30 dagen vóór het inladen of, als dat korter is, sinds hun geboorte in het bedrijf van oorsprong, hebben verbleven op een enkel bedrijf. De officiële dierenarts moet zich aan de hand van de officiële identificatie en de officieel geregistreerde gegevens, ervan vergewissen dat de dieren aan deze voorwaarde voldoen. Bovendien moet hij kunnen nagaan dat het dieren betreft die uit de Gemeenschap afkomstig zijn, dus van landen binnen de EU, of dat ze, volgens de regels die daarvoor gelden, zijn ingevoerd uit een derde land.

Voor exportverzamelplaatsen zijn regels gesteld in artikel 11. Daarin is onder meer geregeld, dat eigenaren van dergelijke verzamelplaatsen alleen dieren mogen toelaten die geïdentificeerd zijn, en tevens afkomstig van bedrijven die vrij zijn van tuberculose, brucellose en leukose. Voor Nederland levert deze laatste eis geen extra inspanning op, aangezien Nederland de status officieel vrij voor deze ziekten heeft. Derhalve zijn in principe alle dieren afkomstig van vrije bedrijven. Wanneer zich toch gevallen voordoen van deze ziekten, hetgeen een enkele keer gebeurt, dan geldt de regel dat dieren niet afkomstig mogen zijn van bedrijven waarvoor beperkingen gelden. Bij aankomst op het verzamelcentrum moet de eigenaar of verantwoordelijke controleren of de dieren naar behoren zijn geïdentificeerd en of de benodigde certificaten en

documenten aanwezig zijn. De eigenaar van of de verantwoordelijke voor het verzamelcentrum moet een register bijhouden en minimaal twee jaar bewaren met de volgende gegevens:

- naam van de eigenaar, oorsprong, datum van aankomst en vertrek, aantal en identificatie van de runderen en hun bestemming;
- het registratienummer van de vervoerder en het registratienummer van het vervoermiddel dat de dieren bij het centrum aflevert of ophaalt.

Artikel 13 regelt de eisen die aan handelaren worden gesteld. Alle handelaren dienen geregistreerd en erkend te worden en door de bevoegde autoriteit een erkenningsnummer te worden toegekend. Zij moeten ten minste aan de volgende voorwaarden voldoen:

- zij mogen alleen handelen in geïdentificeerde dieren die afkomstig zijn van beslagen die officieel vrij zijn van tuberculose, brucellose en leukose. De handelaar zorgt ervoor dat de dieren naar behoren geïdentificeerd zijn en vergezeld gaan van voor de betrokken soorten passende gezondheidsdocumenten.
- de handelaar moet, hetzij op basis van het document dat de dieren vergezelt, hetzij op basis van de identificatienummers of -tekens van de dieren, een register of een elektronische informatiedrager bijhouden en minimaal drie jaar bewaren met de volgende gegevens:
  - naam van de eigenaar, oorsprong, datum van aankoop, categorieën, aantal en identificatie van de gekochte runderen;
  - registratienummer van de vervoerder en/of vergunningsnummer van de veewagen waarmee de dieren afgeleverd en opgehaald worden;
  - naam en adres van de koper en bestemming van de dieren;
  - routebeschrijvingen en/of serienummer van de gezondheidscertificaten.

Artikel 14 bepaalt dat lidstaten kunnen zorgen voor een systeem van netwerken van toezicht. Dat moet ten minste bestaan uit:

- de beslagen (bedrijven)
- de eigenaar of verantwoordelijke van het bedrijf
- de erkende dierenarts of de voor het bedrijf verantwoordelijke officiële dierenarts
- de officiële veterinaire dienst van de lidstaat;
- de officiële veterinaire diagnoselaboratoria of ieder door de bevoegde autoriteit erkend laboratorium;
- een gecomputeriseerd gegevensbestand.

Het doel van het netwerk is de officiële kwalificatie van bedrijven, de handhaving daarvan door regelmatige inspecties, het verzamelen van epidemiologische gegevens en het toezicht op ziekten. Het netwerk moet de naleving van de voorschriften van deze en andere veterinaire rechtelijke richtlijnen ten dienste staan. Als de lidstaat een dergelijk netwerk heeft opgezet, dan is het verplicht in alle bedrijven in de lidstaat. Er kan ook worden besloten om het netwerk voor een deel van het grondgebied op te zetten. Als daarvoor wordt gekozen, dan moeten dieren die van buiten de in het netwerk betrokken gebieden bij binnenkomst in deze gebieden aan alle bepalingen van deze richtlijn voldoen.

De bevoegde autoriteit stelt vast welke rechten en plichten de erkende dierenartsen, de bedrijfshoofden c.q. bedrijfseigenaars en andere deelnemers aan het systeem hebben. Ook die van de persoon die belast is met de toekenning van het gezondheidscertificaat. De officiële dierenartsen van de slachthuizen en de erkende verzamelcentra moeten bij het netwerk van toezicht betrokken worden.

In lid 3 onder A. en B. van artikel 14 worden de minimale verplichtingen van de eerder genoemde personen opgesomd. Deze zijn voor het I&R-systeem alleen indirect of niet van belang. Derhalve zal daar niet op worden ingegaan. Onder C. wordt de minimale informatie vermeld die in het geautomatiseerde gegevensbestand moeten voorkomen:

1. Voor elk dier:
  - identificatiecode,
  - datum van geboorte,
  - geslacht,
  - ras of kleed,

- identificatiecode van de moeder of, als het dier is ingevoerd uit een derde land, het identificatienummer dat na controle overeenkomstig Richtlijn 92/102/EEG is toegekend, en dat aansluit bij het identificatienummer van oorsprong,
  - identificatienummer van het bedrijf waar het dier geboren is,
  - identificatienummers van alle bedrijven waar het dier gehouden is en de data van alle verplaatsingen,
  - datum van overlijden of slachting.
- Voor buitenlandse dieren staan relevante gegevens vermeldt in het dierpaspoort.

2. Voor elk bedrijf:

- een identificatienummer dat - behalve uit de landencode - uit een code bestaat van niet meer dan twaalf karakters,
- naam en adres van de houder.

Tevens is aangegeven welke mogelijkheden het gegevensbestand moet hebben. Op elk moment moet het bestand de volgende informatie kunnen geven:

- identificatienummer van alle runderen die op een bedrijf aanwezig zijn;
- lijst van alle verplaatsingen van elk rund vanuit het bedrijf van geboorte, of voor de uit derde landen ingevoerde dieren, vanuit het bedrijf van invoer.

De gegevens moeten tot drie jaar na de dood van het rund worden bewaard in de gegevensbank.

Artikel 18 komt er op neer, dat ook al zou de lidstaat geen netwerk van toezicht invoeren, in ieder geval minimaal een geautomatiseerd gegevensbestand dient te worden opgezet, en wel vóór 31 december 1999.

Essentieel element voor het I&R-systeem in deze richtlijn is artikel 14, waarin de eisen die gesteld zijn aan de inhoud van het geautomatiseerde gegevensbestand, het I&R-systeem, zijn geformuleerd. In grote lijnen zijn deze elementen overigens nu al aanwezig in het bestaande systeem.

Voor de technische invulling van het nieuwe I&R-systeem zijn daarnaast de volgende elementen relevant:

- De officiële dierenarts moet op de verzamelplaats kunnen controleren op de juistheid van de identificatie en de correctheid (voor zover het I&R betreft) van de certificaten. Hij moet tevens kunnen controleren of de dieren inderdaad minimaal 30 dagen, of, indien korter, vanaf hun geboorte op één (het laatste) bedrijf hebben gestaan. Ten slotte moet hij kunnen nagaan of de dieren uit een EU-land afkomstig zijn, dan wel eerder uit een derde land zijn ingevoerd, met inachtneming van de correcte invoerregels.

Om de controletaak van de RVV vorm te kunnen geven, moet er op de verzamelplaats de mogelijkheid zijn on-line contact te leggen met het I&R-systeem, zodat ter plaatse het I&R geraadpleegd kan worden. De op te vragen gegevens moeten nader worden gepreciseerd. Tevens moet een eenvoudige en snelle manier voorhanden zijn waarmee de identificatienummers van de dieren kunnen worden opgenomen. De officiële dierenarts zal voorzien moeten zijn van een handheld terminal uitgerust met een barcodescanner. De terminal zal moeten zijn uitgerust met de juiste software. In de toekomst zal elektronische identificatie mogelijk een rol gaan spelen (daarover later meer), en dan zal de terminal uitgerust moeten worden met een antenne.

Voor de verzamelplaatshouders en handelaren zal de bedoelde uitrusting in de handel beschikbaar moeten zijn. Wel moeten er mogelijkheden worden gecreëerd om de informatie die op de verzamelplaats of door de handelaar is opgenomen via een on-line verbinding of modem naar de centrale computer van het I&R-systeem over te brengen. Op dit moment zijn die mogelijkheden er overigens in de vorm van EDI-berichten. Mogelijk is een aanpassing hiervan voldoende.

2.2 Verordening 820/97

Met name als gevolg van de BSE-crisis, heeft de Raad van de Europese Unie in 1997 voor runderen nieuwe regels voor de identificatie en registratie opgesteld. Deze zijn vastgelegd in verordening 820/97. Bij inwerkingtreding van deze verordening vervallen de bepalingen in richtlijn 92/102/EEG die specifiek op runderen van toepassing zijn (artikel 1, lid 2).

De verordening is in twee titels opgesplitst. De eerste heeft betrekking op de identificatie en registratie van runderen, de tweede op etikettering van rundvlees.

2.2.1 De identificatie en registratie van runderen

De verordening beschrijft betrekkelijk gedetailleerd wat een I&R-systeem omvat:

- oormerken om de dieren individueel te identificeren;
- gecomputeriseerde gegevensbestanden;
- dierpaspoorten;
- individuele registers op elk bedrijf.

De Commissie en de bevoegde autoriteit moeten toegang hebben tot alle informatie die op identificatie en registratie van runderen betrekking heeft. Ook moeten er maatregelen worden getroffen om erkende belanghebbende consumentenverenigingen toegang te verlenen tot de gegevens, maar daarbij moet wel de vertrouwelijkheid en bescherming van gegevens worden gegarandeerd, zoals in nationaal recht vastgelegd.

In artikel 4 is vastgelegd, dat alle dieren moeten worden geïdentificeerd met een door de bevoegde autoriteit goedgekeurd merk in elk oor. De beide merken dragen dezelfde identificatiecode, en daarmee moet het dier individueel worden geïdentificeerd en moet kunnen worden nagegaan op welk bedrijf het dier is geboren.

De lidstaat bepaalt binnen welke termijn na de geboorte het oormerk moet worden aangebracht. Tot 31 december 1999 mocht die termijn niet langer zijn dan 30 dagen, vanaf die datum mag die termijn niet langer zijn dan 20 dagen. Dieren mogen slechts van een bedrijf worden afgevoerd als ze zijn geïdentificeerd zoals in dit artikel geformuleerd.

Als een dier wordt ingevoerd vanuit een derde land, moet het binnen een termijn, die bepaald wordt door de lidstaat, maar niet langer is dan 20 dagen, nadat de noodzakelijke controles zijn uitgevoerd, op het bestemmingsbedrijf worden gemerkt. In ieder geval moet het gebeuren voordat het dier het bedrijf weer verlaat, tenzij het een slachthuis betreft en het dier binnen 20 dagen na de controles geslacht wordt. De identificatie die het dier al had bij binnenkomst wordt in een geautomatiseerd bestand vastgelegd, samen met de identificatiecode die het dier heeft ontvangen. Als dieren uit een andere lidstaat komen dan behouden ze hun oorspronkelijke oormerk. De oormerken mogen niet zonder toestemming van de bevoegde autoriteit worden verwijderd of vervangen. De bevoegde autoriteit bepaalt op welke manier de oormerken worden toegewezen aan het bedrijf, hoe ze verdeeld worden en hoe aangebracht. Uiterlijk op 31 december 2000 wil de Raad een besluit nemen, als de voortgang van het gebruik van elektronische identificatie daartoe aanleiding geeft, om daarvan bij de identificatieregeling gebruik te maken.

Volgens artikel 5 moet de bevoegde autoriteit van elke lidstaat een gecomputeriseerd gegevensbestand opzetten, zoals vastgelegd in de artikelen 14 en 18 van Richtlijn 97/12/EG. Deze bestanden moesten uiterlijk 31 december 1999 volledig operationeel zijn.

Artikel 6 bepaalt dat vanaf 1 januari 1998 een paspoort moet worden afgegeven binnen 14 dagen nadat de geboorte of invoer van een dier is gemeld. Ook voor dieren die uit andere lidstaten afkomstig zijn kan de bevoegde autoriteit een paspoort afgeven. Dan moet het paspoort dat het dier vergezeld, terug worden bezorgd bij de lidstaat die het heeft afgegeven. Dieren gaan bij verplaatsingen steeds vergezeld van het paspoort. Als een lidstaat naar het oordeel van de Commissie al vóór 1 januari 2000 beschikt over een volledig operationeel gecomputeriseerd gegevensbestand kan worden bepaald dat een paspoort alleen hoeft te worden afgegeven voor dieren bestemd voor het intracommunautair handelsverkeer. In dat geval bevat het paspoort gegevens gebaseerd op het gecomputeriseerde gegevensbestand. Als dieren naar derde landen

worden uitgevoerd, wordt het paspoort door de laatste houder overhandigd aan de bevoegde autoriteit op de plaats waar het dier wordt uitgevoerd.

Artikel 7 regelt de verantwoordelijkheden van de houder van de dieren. Hij dient een register bij te houden, en dient de bevoegde autoriteit binnen 7 dagen na het gebeurde in kennis van alle aan- en afvoeren, alle geboortes en sterfte. Vervoerders hoeven geen register bij te houden. Ook dient de houder, wanneer van toepassing, het paspoort in te vullen bij aankomst op het bedrijf en er voor te zorgen dat het met het dier meegaat bij vertrek van het bedrijf. Elke houder dient te bevoegde autoriteit op verzoek in kennis te stellen van alle informatie die over het dier en zijn verplaatsingen beschikbaar is. De vorm van het register, handmatig bij te houden of gecomputeriseerd, wordt door de bevoegde autoriteit vastgesteld. Het moet ten allen tijde beschikbaar staan van de bevoegde autoriteit.

Volgens artikel 8 moet de lidstaat zelf de autoriteit aanwijzen die de naleving van de identificatie en registratie van runderen gaat controleren. De kosten van het systeem mogen volgens artikel 9 worden doorberekend aan de houders van de dieren. Volgens artikel 10 zullen nog andere voorschriften voor de uitvoering worden vastgesteld. Daarin worden meegenomen:

- voorschriften betreffende de oormerken;
- voorschriften betreffende het paspoort;
- voorschriften betreffende het register;
- de minimaal te verrichten controles;
- de toepassing van administratieve sancties;
- de overgangsbepalingen voor de aanloopperiode van de regeling.

De verordening regelt, ondubbelzinniger dan dat in de (nieuwe) tekst van richtlijn 64/432/EEG gebeurde, dat iedere houder, dus niet alleen de veehouder, maar bijvoorbeeld ook de handelaar (indien deze het vee daadwerkelijk in zijn bezit heeft en niet telefonisch verhandelt) en de markt- of verzamelplaatshouder, melding moet doen aan het I&R-systeem bij geboortes, sterfte of mutaties. In het huidige systeem is daarvoor het voice response systeem operationeel. Tevens zijn nu al elektronische manieren van dataoverdracht beschikbaar.

De lidstaat krijgt de verantwoordelijkheid de toewijzing van oormerken aan bedrijven te regelen. Op dit moment kent het I&R-systeem een voorraadbeheer, dat er op neerkomt dat voor elk bedrijf precies bekend is welke oornummers zijn toegewezen. Als bij een veehouder de voorraad oornummers begint op te raken, worden er automatisch nieuwe besteld. Voor de bestelling zijn procedures beschikbaar. Het is voor het systeem onontbeerlijk dat de voorraadadministratie centraal wordt bijgehouden, omdat deze informatie tevens dient als check op het correct gebruik. Of de voorraadadministratie ook daadwerkelijk uitgevoerd gaat worden door het I&R bureau is nog een punt van discussie.

Bij melding van een geboorte of inbrengen van een oormerk wordt op deze manier onmiddellijk nagegaan, of de betreffende persoon daadwerkelijk over het aangegeven nummer beschikt. Zo niet, dan gaat er een foutmelding naar de melder, die dan zijn opgave moet corrigeren.

In principe "weet" het systeem ten allen tijde welke nummers er in omloop zijn, bij wie ze berusten, welke al wel en nog niet ingebracht zijn, etc. Alleen de daadwerkelijk ingebrachte nummers kunnen vervolgens voorkomen in mutaties, dood- en slachtmeldingen, en meldingen van uitvoer.

Uit de richtlijn blijkt tevens, dat houders (vervoerders zijn vrijgesteld) een register moeten bijhouden van de dieren op het bedrijf. Dit bedrijfsregister moet fysiek op het bedrijf aanwezig zijn. Aangezien bestandsmutaties in Nederland in het centrale systeem worden bijgehouden kan dit de veehouder o.a door het afgeven van een soort bankafschriften behulpzaam zijn bij het bijhouden van de mutaties.

Ten behoeve van intracommunautair vervoer van dieren moet het systeem in staat zijn de paspoorten uit te geven volgens de vastgelegde specificaties. De houder van het dier moet ervoor zorgen dat het paspoort met het dier meegaat. In veel, maar niet alle gevallen zal dat de veehouder zijn. Het is echter ook mogelijk, dat dieren pas wanneer ze in het handelsverkeer zitten, de bestemming intracommunautaire handel krijgen. Er zal dus ook gekeken moeten worden naar mogelijkheden om op andere punten in de keten de vereiste paspoorten te genereren.

2.2.2 Etikettering van rundvlees en rundvleesproducten

In dezelfde verordening worden regels gegeven voor de etikettering van rundvlees en rundvleesproducten. Het gaat daarbij om het aanbrengen van een etiket op het product waarmee informatie wordt verstrekt over de oorsprong, bepaalde kenmerken of bepaalde productieomstandigheden. Het gebruik van een dergelijk etiket werd bij inwerkingtreding niet onmiddellijk verplicht gesteld, maar, zoals artikel 12 aangeeft, als de producent dat wenst, dan moet het etiket aan de voorschriften van de richtlijn voldoen. In diverse EU-richtlijnen zijn verplichtingen opgenomen met betrekking tot de vermeldingen die al dan niet op vlees en vleesproducten moeten zijn aangebracht. Deze verplichtingen blijven, volgens deze richtlijn, gewoon geldig.

In artikel 14 is aangegeven dat elke handelaar of vereniging van handelaren een productspecificatie ter goedkeuring kan indienen bij de bevoegde autoriteit van elke lidstaat waar het betrokken rundvlees wordt geproduceerd of verkocht. De lidstaat kan ook zelf de specificaties vaststellen. In een specificatie moeten zijn aangegeven:

- welke informatie op het etiket vermeld wordt;
- Welke maatregelen genomen moeten worden om de juistheid daarvan te garanderen;
- De controles die worden uitgevoerd in de gehele keten. Deze controles moeten uitgevoerd worden door een door de lidstaat erkende onafhankelijke dienst, die door de betrokken ondernemer(s) is aangewezen. Het moet een controlerende instantie zijn die uiterlijk eind 1999 voldoet aan de Europese norm EN/45011;
- Als het een vereniging betreft moet aangegeven zijn welke sancties er zijn voor leden die de specificatie niet navolgen;

De controles door een onafhankelijke dienst kunnen ook door de bevoegde autoriteit zelf ter hand worden genomen. Als de lidstaat daarvoor kiest, moet de eigen dienst van de lidstaat wel beschikken over gekwalificeerd personeel en moet een werkplan en activiteitenverslag bij de Commissie worden ingediend.

De lidstaat mag de specificatie pas goedkeuren als ze zich ervan heeft overtuigd dat het een deugdelijke en betrouwbare regeling is. De specificatie moet laten zien dat verband kan worden gelegd tussen enerzijds de identificatie van het karkas, de voor- of achtervoet, of stukken vlees en anderzijds het betrokken dier of de betrokken dieren. Ook als specificaties zouden leiden tot misleidende of onvoldoende duidelijke informatie, dan moeten ze worden afgewezen.

Als het vlees wordt geproduceerd of verkocht in twee of meer lidstaten, dan moeten de bevoegde autoriteiten van die lidstaten de specificaties onderzoeken voor zover ze betrekking hebben op wat er op hun respectievelijke grondgebied gebeurt. Bij goedkeuring erkennen ze de verleende goedkeuring door de andere betrokken lidstaten.

Als alle relevante goedkeuringen er zijn, dan mag de handelaar of vereniging het etiket gaan voeren. Op het etiket moet dan naam en logo van de betreffende handelaar of groep zijn aangegeven. De Commissie kan voor specifieke gevallen, bijvoorbeeld voor detailhandelsverpakkingen en technische delen in afzonderlijke verpakkingen de goedkeuring vereenvoudigen als er in één lidstaat al een goedkeuring bestaat.

Als het vlees wordt geproduceerd in een derde land, dan moet goedkeuring worden verkregen van de bevoegde autoriteit van dat derde land aldus artikel 15. Dat kan alleen als het betreffende derde land de Commissie heeft gemeld wie of wat de bevoegde autoriteit in het betreffende land is, welke procedures en criteria er worden aangelegd bij de beoordeling van de specificatie, en van welke handelaar of groep de specificatie is goedgekeurd. De Commissie beoordeelt of de criteria en procedures gelijkwaardig zijn aan die van de EU en beslist of goedkeuring mag worden verleend.

Artikel 16 geeft aan welke informatie er in de etikettering mag worden vermeld:

- de lidstaat, het derde land of het bedrijf waar het dier geboren is;
- de lidstaten, de derde landen of de bedrijven waar het dier (geheel of gedeeltelijk) gemest is;
- de lidstaat, het derde land of het slachthuis waar het dier geslacht is;
- het identificatienummer en het geslacht van het dier;
- de manier van mesten en andere informatie over de voeding;
- informatie over de slacht, zoals de leeftijd bij de slacht, de slachtdatum of de besterfperiode;

- alle andere door de betrokken bevoegde autoriteit goedgekeurde informatie die de handelaar of de vereniging wenst te vermelden.

Als vlees van verschillende dieren wordt gebruikt in producten, dan mag alleen informatie worden vermeld die voor al het betrokken rundvlees geldt. Op elk etiket moet een referentienummer of -code staan waarmee het verband kan worden gelegd tussen het dier en de delen of vleesproducten. Daarvoor kan het identificatienummer van dier worden gebruikt. De lidstaat kan, als de specificatie niet wordt nageleefd, de goedkeuring intrekken of aan extra voorwaarden binden.

Volgens artikel 19 wordt de rundvleesetiketteringsregeling vanaf 1 januari 2000 in alle lidstaten verplicht. Voor de nationale markt kan een lidstaat besluiten, dat de regeling facultatief is. Vanaf 1 januari 2000 is dan ook verplicht op het etiket melding te maken van het identificatienummer of de -code, de lidstaat of het derde land van geboorte, de lidstaten of derde landen waar het dier is gehouden, en de lidstaat of het derde land, waar het dier is geslacht.

Lidstaten die een voldoende ontwikkeld identificatie- en registratiesysteem voor runderen hebben, kunnen vóór 1 januari 2000 een verplichte etiketteringsregeling invoeren voor rundvlees van dieren die op hun grondgebied geboren, gehouden en geslacht zijn. In zo'n geval is goedkeuring van de Commissie vereist. Een dergelijke verplichte regeling mag niet leiden tot handelsverstoringen tussen lidstaten.

Voor de etikettering van rundvlees en rundvleesproducten wordt een groot deel van de verantwoordelijkheid bij de producenten van het vlees neergelegd. Voor de intracommunautaire markt geldt, dat de verplichting bestaat dat op het etiket een code wordt vermeld, waarmee de herkomst van het vlees in principe kan worden teruggetraceerd, alsmede het land van herkomst. In feite kan een systeem waarmee deze code op het etiket wordt gezet een volledig intern systeem zijn. Immers, de identificatienummers van de dieren kunnen bij binnenkomst worden opgenomen, al of niet automatisch, en vervolgens in een intern systeem worden ingebracht dat de benodigde etiketten voortbrengt.

De overheid van de lidstaat heeft wel een controlerende taak. In de eerste plaats dient de lidstaat te controleren of de specificatie voldoet aan de richtlijn, en daarnaast dient op het functioneren van het systeem te worden toegezien. Voor het functioneren van een etiketteringssysteem moet gebruik gemaakt kunnen worden van informatie die in het I&R-systeem is opgeslagen met name over het land van geboorte. Operationele etiketteringssystemen zouden dus mogelijk moeten kunnen steunen op deze informatie.

2.3 Uitvoeringsbesluiten bij verordening 820/97

De Europese Commissie heeft ter uitvoering van verordening 820/97 een andere verordening uitgebracht, waarin is aangegeven op welke wijze controles in het I&R-systeem moeten worden uitgevoerd. Ten minste 10 % van de bedrijven moet in jaarlijkse controles betrokken worden. deze controles mogen gecombineerd worden met controles die ten behoeve van andere EU-maatregelen moeten worden uitgevoerd. Als de lidstaat over een volledig operationeel gecomputeriseerd gegevensbestand beschikt, mag met 5 % van de bedrijven worden volstaan. Het gegevensbestand moet dan wel doeltreffende kruiscontroles mogelijk maken. Als blijkt dat de regelgeving niet wordt nageleefd, dan moet het percentage gecontroleerde bedrijven worden verhoogd. De bedrijven die in de controle worden betrokken, moeten worden geselecteerd op basis van een risicoanalyse. Daarbij wordt met name rekening gehouden met:

- Het aantal dieren op het bedrijf;
- Volksgezondheids- en diergeneeskundige overwegingen, vooral vroegere uitbraken;
- Het bedrag van de aangevraagde, dan wel uitbetaalde jaarlijkse premies voor runderen, vergeleken met het voorgaande jaar;
- Belangrijke veranderingen in vergelijking met voorgaande jaren;
- Resultaten van in voorgaande jaren verrichte controles, vooral ten aanzien van:
  - Het bijhouden van het bedrijfsregister;
  - Het bijhouden van de paspoorten.

- Het naar behoren mededelen van gegevens aan de officiële autoriteit;
- Andere criteria die de lidstaat zelf vaststelt.

Jaarlijks moet vóór 1 juli aan de Commissie een jaarverslag worden uitgebracht, waarin staat:

- Het aantal bedrijven in de lidstaat;
- Het aantal verrichte controles;
- Het aantal gecontroleerde dieren;
- De vastgestelde overtredingen;
- De sancties die zijn opgelegd.

Voor het rapport zal de Commissie de lidstaten een model verstrekken.

De verordening voorziet er in, dat van elk controlebezoek een verslag wordt gemaakt. De veehouder krijgt de gelegenheid het verslag in te zien, van eventueel commentaar te voorzien en te ondertekenen. Volgens een latere wijziging van de uitvoeringsverordening (132/1999), moet het verslag bij gebleken overtredingen van 820/97 onmiddellijk worden opgestuurd naar de uitvoerder van de steunregelingen (verordening 3887/92). Dit is een belangrijke toevoeging, want daarmee is de uitbetaling van premies gekoppeld aan het correct naleven van de I&R-regelgeving.

Voor de nieuwbouw van het I&R-systeem betekent de controleverordening vooral dat met de elementen die onderdeel uitmaken van de risicoanalyse rekening gehouden moet worden. Dit betekent, dat informatie die verder gaat dan strikt in het I&R-systeem is vastgelegd, wel voor de controlerende autoriteit te ontsluiten moet zijn.

Het betekent tevens, dat de historie van bedrijven vastgelegd moet kunnen worden. Dit hoeft niet noodzakelijkerwijs deel uit te maken van het I&R-systeem zelf, maar zal daar wel mee gerelateerd zijn.

2.4 Verordening 3508/92, uitvoeringsverordening 3887/92.

Naast de veterinaire richtlijnen en verordeningen kent de Europese Unie ook de zgn. steunregelingen. Voor de rundveehouderij is met name de stierenpremie, de slachtpremie en de zoogkoeienpremie in dit verband van belang.

Belangrijkste element voor wat betreft de vernieuwing van het I&R-systeem is, dat volgens artikel 1 elke lidstaat een geïntegreerd beheers- en controlesysteem moet invoeren. Dit systeem moet onder meer gericht zijn op de premie voor producenten van rundvlees. Deze is ingesteld bij verordening 805/68 en verordening 2328/91. In 1999 zijn een aantal verordeningen uitgebracht die het premiestelsel vernieuwen (1254/1999, 2342/1999). Het systeem dient voor het dierlijke traject te bestaan uit:

- een databank;
- een alfanumeriek systeem voor de identificatie en de registratie van de dieren;
- steunaanvragen;
- een geïntegreerd controlesysteem.

In de databank moeten de relevante gegevens voor de aanvraag van steun worden opgenomen. De bevoegde instantie van de lidstaat moet ten minste de laatste drie jaar rechtstreeks en onmiddellijk kunnen inzien (artikel 3). Er mag gekozen worden voor meerdere decentrale databanken, als dan maar gezorgd wordt voor eenduidige opzet en administratieve procedures, en volledige compatibiliteit.

In artikel 5 wordt aangegeven, dat het identificatie- en registratiesysteem moet worden opgezet volgens de regels van verordening 820/97. In feite dient dus het I&R-systeem hiervoor te worden gebruikt.

In artikel 7 wordt aangehaald waarop het geïntegreerde controlesysteem betrekking heeft, en in volgende artikelen wordt ingegaan op de aard van de controles die dienen te worden uitgevoerd.

Uitvoeringsverordening 3887/92 geeft specifieke richtlijnen voor de uitvoering en inrichting van het beheers- en controlesysteem voor de steunregelingen. Ten aanzien van de I&R is hierin onder meer aangegeven, dat premies niet worden uitbetaald, als het aantal aanwezige dieren teveel verschilt van het aantal in het register ingeschreven dieren: meer dan 20% verschil bij één controle, of meer dan 3% verschil, en meer dan 2 dieren bij twee controles per jaar. Is het verschil kleiner dan wordt een evenredige korting op de premies doorgevoerd. Tevens kan het bedrijfshoofd worden uitgesloten van premies voor het volgende jaar, als grove nalatigheid bij het compleet houden van het register blijkt.

Tevens is aangegeven, dat communautaire steun uitsluitend mag worden toegekend voor runderen waarvoor alle gegevens inzake verplaatsingen, geboorte en sterfte door de aanvrager van de steun naar behoren zijn gemeld in het gecomputeriseerde gegevensbestand. Ook moet in het bestand kunnen worden nagekeken of de houder zich aan de voorgeschreven aanhoudperiodes heeft gehouden. Met andere woorden: als de hele "I&R-geschiedenis" van een dier niet correct is, dan wordt steun niet uitbetaald.

Uit de verordening voor de steunmaatregelen blijkt, dat het I&R-systeem aan de basis behoort te staan van de steunverstrekking en controle. Het ligt voor de hand, dat voor de uitvoerende instantie, in Nederland LASER en voor een deel het PVE, niet een tweede, exact gekopieerde versie van het systeem wordt gemaakt, maar dat de uitvoerende instantie voor haar werkzaamheden uitgaat van het systeem dat al gebouwd wordt. De uitvoerende instantie zal zelf verantwoordelijk zijn voor het genoemde geïntegreerde controlesysteem. Voor wat betreft de component I&R zou dit systeem dan gebruik kunnen maken van óf een on-line aansluiting bij het I&R-systeem, óf een regelmatige transfer van data vanuit het I&R-systeem naar het geïntegreerde systeem. Voor het I&R-systeem betekent dit, dat het nodig kan zijn ook het bedrijfstype in het systeem op te nemen. Immers, in dit verband is sprake van premies voor specifieke bedrijfstypen, zodat LASER het bedrijfstype moet kunnen gebruiken in de beoordeling (stierenmesterijen, zoogkoeien, vleeskalveren). Mocht gekozen worden voor opnemen van het bedrijfstype in het I&R-systeem, dan moet er bij de bouw rekening mee te worden gehouden, dat er nogal eens gemengde bedrijfstypen bestaan. Van dieren uit het buitenland zullen paspoortgegevens in het I&R systeem worden ingevoerd. Deze bestaan zowel uit de "I&R-geschiedenis", als de premiegeschiedenis van het betreffende dier. Er zal derhalve de mogelijkheid moeten zijn om beide onderdelen bij invoer in de computer op de juiste plaats te registreren (d.w.z. zowel in het I&R-systeem voor wat betreft de I&R, en het controle- en beheerssysteem voor wat betreft de premies).

De voor de uitvoeringsverordening benodigde informatie en functies, d.w.z. de geschiedenis van dieren en de mogelijkheid om te kunnen checken op aanhoudperiode, zullen ongetwijfeld mogelijk zijn in het nieuwe I&R-systeem.

2.5 Nationale regelgeving

2.5.1 Gezondheids- en welzijnswet voor dieren

In de gezondheids- en welzijnswet bevinden zich artikelen waarnaar verwezen wordt in beleidsdocumenten betreffende identificatie en registratie in de rundveehouderij. Deze artikelen worden hieronder besproken.

In het kader van het voorkomen en bestrijden van besmettelijke dierziekten kan inzicht in de plaatsen waar bepaalde diersoorten gehouden worden een belangrijke rol spelen. In artikel 4 is bepaald dat bij of door een Algemene Maatregel van Bestuur een houder van één of meerdere dieren (van een bepaalde diersoort) verplicht kan worden gesteld om:

- Zich schriftelijk te melden bij een door de minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij aangewezen ambtenaar en daarbij het aantal dieren dat hij van de nader te bepalen diersoort houdt op te geven;
- Indien de dieren bedrijfsmatig worden gehouden gegevens bij te houden van het aantal dieren van deze soort aanwezig op zijn bedrijf, van de geboorte of toevoeging van dieren van deze soort aan zijn bedrijf, en van de afvoer van dieren van deze soort van zijn bedrijf, dit

onder vermelding van de identificatie gegevens van de dieren en ondervermelding van de naam en adres van de degene van wie de dieren afkomstig zijn en aan wie de dieren zijn afgeleverd.

Artikel 96 stelt dat ten behoeve van de algemene gezondheidstoestand of van het welzijn van dieren, ter voorkoming van de verspreiding van smetstof of van de aanwezigheid van schadelijke stoffen in dieren en producten van dierlijke oorsprong dan wel ter bescherming van de veiligheid van mens of dier regels kunnen worden opgesteld omtrent de identificatie en registratie van dieren en "levende" dierlijke producten. Artikel 96 vormt onder andere een basis voor regels met betrekking tot de identificatie en registratie van dieren uit de hele productiekolom. Dit neemt niet weg dat besloten kan worden om een identificatie- en registratie systeem voor dieren slechts gedeeltelijk op het artikel 96 te baseren en het stellen van regels hieromtrent gedeeltelijk over te laten aan de betrokken publiekrechtelijke bedrijfsorganisaties. Het I&R-systeem met behulp van oormerken is op dit moment het beste hulpmiddel bij de dierziektebestrijding van runderen. Ofschoon het oormerken van dieren een ingreep betekent, wordt het oormerken gelet op het belang hiervan voor de diergezondheidszorg, gerechtvaardigd geacht.

Artikel 105 is opgenomen om te kunnen optreden tegen degene die het vervalsen van merken, kentekenen of bewijsstukken mogelijk maken door daarvoor stempels of andere middelen te vervaardigen, ter beschikking te hebben, te leveren of te gebruiken.

Door middel van artikel 108 wordt er te kennen gegeven dat bij de uitvoering van de regels gesteld in deze wet de medewerking van het bestuur van een productschap, bedrijfschap of samenwerkingslichaam gevorderd kan worden.

Tenslotte is er in artikel 111 opgenomen dat er van de in deze wet gestelde regels afgeweken kan worden indien dit nodig is voor de uitvoering van verplichtingen die vastgesteld zijn in de regels opgesteld door de Europese Economische Gemeenschap. Hierdoor is in dergelijke gevallen het niet vereist dat via een tijdrovende procedure de wet moet worden veranderd en wordt voorkomen dat implementatie niet binnen de daartoe gestelde termijn kan plaatsvinden.

2.5.2 Besluit identificatie en registratie

Met dit besluit is uitvoering gegeven aan richtlijn 92/102/EEG van de Raad van Europese Gemeenschappen met betrekking tot de identificatie en registratie van dieren en aan titel 1 van de verordening (EG) nr.820/97 van de Raad van de Europese Unie tot vaststelling van identificatie en registratieregeling voor runderen en inzake de etikettering van rundvlees en rundvleesproducten. Dit besluit is onder andere gebaseerd op artikel 4, 96, 108 en 111 van de gezondheids- en welzijnswet voor dieren.

Implementatie van de van de EG-regelgeving met betrekking tot de I&R is onder de werkingssfeer van de gezondheids- en welzijnswet voor dieren (GWWD) gebracht. De uitvoering van de I&R-regeling is in handen van de bedrijfslichamen (Publiekrechtelijke Bedrijfsorganisaties, PBO's). Met het oog hierop wordt in het besluit de medewerking van het Productschap voor Vee en Vlees (PVV) en het Bedrijfschap voor de Handel in Vee (BHV) gevorderd ter uitvoering van de EG-regelgeving I&R. Het PVV zal hierbij tevens voorzien in de I&R-voorschriften voor het primaire bedrijf. De toepassing van dit besluit is beperkt tot dieren behorend tot de soort: runderen, varkens, schapen en geiten.

In artikel 2 wordt de medewerking van het bestuur van het PVV gevorderd voor de uitvoering van Verordening 820/97 en van richtlijn 92/102/EEG. Zo ook voor het bestuur van het BHV. Deze medewerking bestaat uit het verrichten van noodzakelijke werkzaamheden en het stellen van regels inzake de identificatie en registratie van runderen, varkens, schapen en geiten en de registratie van bedrijven. Deze regels kunnen een verbod in houden om dieren te houden, te verhandelen, te vervoeren, aan te voeren of af te voeren, tenzij er is voldaan aan de verordening 820/97. De vastgestelde nadere voorschriften en genomen besluiten behoeven nog wel de goedkeuring van de minister.

De artikelen 2 en 3 betreffen de implementatie van titel1 van Verordening 820/97 en van richtlijn 92/102/EEG. In de inleiding is reeds aangegeven dat implementatie van de EU-regelgeving inzake I&R in principe in medebewind door het PVV en BHV geschiedt. Overeenkomstig dit uitgangspunt

strekt artikel 2 ertoe de medewerking van deze schappen te vorderen. Artikel 3 verschaft de basis voor de minister van LNV om inzake I&R regels op te stellen.

Om de naleving van de bepalingen van de richtlijn en verordening te waarborgen kan het noodzakelijk zijn het verplaatsen en houden van niet gecertificeerde dieren te verbieden. Met het oog hierop is omwille van de duidelijkheid in het vierde lid van artikel 2 expliciet aangegeven dat een dergelijk verbod bij verordening door de schappen kan worden ingesteld. Hierbij wordt aangesloten op de regelgeving zoals deze voor inwerkingtreding van dit besluit bestond. Een bepaling met gelijke strekking is in het tweede lid van artikel 3 opgenomen.

2.5.3 Verordening identificatie en registratie Runderen 1998

De verordening identificatie en registratie runderen 1998 van het Productschap voor Vee en Vlees geeft tezamen met de Verordening Identificatie en Registratie bij de verhandeling van runderen van het Bedrijfschap voor de Handel in vee, invulling aan Verordeningen (EEG) 820/97 en de uitvoeringsverordening van de Commissie. De basis voor de Verordening van het PVV is gelegd in het besluit identificatie en registratie. Dit besluit geeft de Productschappen de bevoegdheid regels in medebewind vast te stellen. In deze paragraaf worden ook de wijzigingen voor deze Verordening meegenomen. Deze wijzigingen worden aangehaald als *Verordening tot wijziging van Verordening identificatie en registratie runderen 1998 (1998-I)*.

Definities en algemene bepalingen

De voorzitter van het Productschap kan een dienst aanwijzen die belast is met de uitvoering van de in deze Verordening opgenomen activiteiten. De voorzitter besluit wel over regels die opgesteld moeten worden waaraan het merk dient te voldoen en over regels over de wijze waarop het merk aan de houder wordt verstrekt, over de wijze waarop de merken bij het rund moeten worden aangebracht en de manier waarop merken moeten worden aangebracht bij een rund waarbij merkverlies is opgetreden.

Het merken van de runderen geschiedt door of namens deze dienst. Maar deze dienst kan een veehouder ook een vergunning verlenen om zelf te merken. Aan een vergunning zullen wel voorschriften of beperkingen verbonden zijn. Deze vergunning kan bij overtreding ingetrokken worden. De houder kan dan ook door de voorzitter verplicht worden de nog niet aangebrachte merken weer bij de dienst in te leveren.

In artikel 5 is het verboden gesteld één of meer niet gemerkte runderen te vervoeren. Hetzelfde geldt voor runderen afkomstig uit lidstaten die niet vergezeld gaan van het bij de runderen behorende gezondheidscertificaat. Dit verbod geldt niet voor runderen afkomstig uit derde landen die in Nederland zijn gebracht overeenkomstig de Regeling handel levende dieren en levende producten en vergezeld gaan van de bij de dieren behorende documenten.

Regels tot de Slachterijfase

Een ondernemer die na de inwerkingtreding van deze verordening één of meer runderen in zijn bezit heeft of runderen aanschafft is verplicht binnen 3 weken melding te doen bij de dienst. Bij de eerste melding van een ondernemer krijgt deze een UBN toegewezen en wordt deze door de dienst aan de ondernemer bekend gemaakt.

Naar aanleiding van artikel 7 is de houder tevens verplicht er voor te zorgen dat de op zijn bedrijf geboren kalveren binnen 3 werkdagen op zijn kosten gemerkt worden. Een ondernemer heeft dezelfde wettelijk verplichting, indien zijn bedrijf de bestemmingsplaats is, voor koeien voorzien van een gezondheidscertificaat die op zijn bedrijf worden aangevoerd vanuit een derde land. En in het geval van het verlies van één van de merken is de houder wettelijk verplicht terstond een nieuw merk met dezelfde identificatiecode aan te brengen.

Een houder is verplicht er zorg voor te dragen dat de merken aan de runderen op zijn bedrijf bevestigd blijven. Maar de dienst kan, indien dit om veterinaire redenen noodzakelijk is, schriftelijk toestemming verlenen om de merken te verwijderen.

Het is verboden voor de houder om merken aan derden te verschaffen of van derden merken aan te nemen. Tevens is het voor hem verboden runderen waarover hij geen feitelijke macht over uitoefent te merken of te laten merken. Ofwel koeien waarover hij wel de feitelijke macht heeft te

merken of laten merken met merken die door de dienst aan derden ter beschikking zijn gesteld, merken die niet zijn voorzien van het bij de koe behorende identificatiecode, dan wel met merken die niet door de dienst ter beschikking zijn gesteld.

In artikel 9 wordt gesteld dat het verboden is voor een houder om één of meerdere ongemarkeerde runderen op zijn bedrijf te hebben of de feitelijke macht erover te hebben. Dit verbod geldt niet met betrekking tot een rund:

- dat op het bedrijf is geboren, binnen een periode van 3 werkdagen na de dag van de geboorte;
- dat op het bedrijf die ook het bestemmingsadres is, voorzien van een gezondheidscertificaat, uit een derde land is aangevoerd, binnen 3 werkdagen na de dag van ontvangst;
- waarbij merkverlies is opgetreden en dit volgens de juiste kanalen is gemeld.

Het is een veehouder verboden één of meer runderen op zijn vestiging aan te voeren of te laten aanvoeren. Dit verbod is niet geldig als:

- de runderen gemerkt zijn;
- de runderen op de betrokken vestiging worden geboren;
- de runderen overeenkomstig artikel 12 zijn aangetekend in het register van de houder waarvan de runderen afkomstig zijn;
- de runderen overeenkomstig artikel 13 zijn gemeld door de houder waarvan de runderen afkomstig zijn;
- de runderen uit andere lidstaten afkomstig zijn, gemerkt zijn en voorzien van een paspoort en een gezondheidscertificaat in Nederland zijn gebracht waarbij de betrokken vestiging de bestemmingsplaats is;
- de runderen afkomstig zijn van een uit derde landen en voorzien van een gezondheidscertificaat in Nederland zijn gebracht, waarbij de betrokken vestiging het bestemmingsadres is.

Artikel 11 stelt dat het voor een houder verboden is één of meer runderen van de vestiging af te voeren tenzij:

- de runderen zijn gemerkt;
- de aanvoer van de runderen overeenkomstig artikel 13 gemeld is, hierop wordt één uitzondering gegeven, namelijk als de runderen afgestaan worden ter onmiddellijke verwerking tot nuttige producten in een verwerkingsbedrijf voor hoog risicomateriaal;
- het rund wordt afgestaan aan een afnemer in een andere lidstaat en het betreffende rund is voorzien van een paspoort.

Artikel 11a voegt daar nog aan toe dat het voor de houder geheel verboden is runderen van zijn bedrijf af te voeren indien:

- ten aanzien van één of meerdere runderen niet is voldaan aan de wetgeving betreffende het artikel 7, 12 en 13;
- ten aanzien van meer dan 20% van de runderen, doch meer dan twee, op de vestiging niet voldaan is aan de artikelen 7, 12 of 13;

Het is verboden runderen te vervoeren, te laten vervoeren of op een vestiging aan te voeren in dien de runderen afkomstig zijn van een vestiging waarvoor een afvoerverbod, zoals hierboven beschreven staat, geldt. Hiernaast is het voor de houder verboden runderen op zijn vestiging aan te voeren als één of meerdere runderen op de vestiging niet voldoen aan artikelen 7, 12 of 13.

Artikel 12 stelt dat een houder, met uitzondering van de vervoerder, verplicht is de in Verordening 820/97 en richtlijn 64/432/EEG verplicht gestelde gegevens nauwkeurig en volledig aan het register te melden.

Artikel 13 voegt het volgende aan artikel 12 toe. De melding dient binnen 3 werkdagen te geschieden. En deze melding dient volledig en naar waarheid telefonisch, elektronisch dan wel schriftelijk te worden gedaan volgens de door de voorzitter opgestelde regels en heeft naast de hiervoor benoemde gegevens betrekking op:

- het unieke bedrijfsnummer en
- het feit dat en de datum waarop merkverlies is opgetreden.

Regels ten aanzien van de be- of verwerker

Het is verboden voor een be- of verwerker om runderen aan te voeren, tenzij de runderen voldoen aan de artikelen 7,12 en 13. En, indien afkomstig van een lidstaat en op het gezondheidscertificaat het adres van de be- of verwerker als bestemmingsadres genoemd staat, de runderen vergezeld gaan van een paspoort.

Verder is het de be- of verwerker niet toegestaan ongemerkte runderen af te voeren tenzij deze runderen worden afgevoerd ter onmiddellijke verwerking tot nuttige producten in een verwerkingsbedrijf voor hoogrisicomateriaal. Een uitzondering hierop zijn ongemerkte runderen die ingevoerd worden en onmiddellijk na aankomst in Nederland naar het bedrijf van de be- of verwerker zijn vervoerd en deze er zorg voor draagt dat ze daar binnen 3 dagen geslacht worden. De be- of verwerker is wel verplicht, indien gevraagd aan de dienst het gezondheidscertificaat met betrekking tot de ingevoerde runderen te produceren. Indien de be- of verwerker runderen levend afvoert dan zijn de artikelen 12 en 13 van overeenkomstige toepassing. Het is verboden voor een be- of verwerker runderen aan te voeren van een vestiging waarvoor een afvoerverbod geldt (zie artikel 11a).

De be- of verwerker die runderen ontvangt moet de navolgende voorschriften naleven:

- 1 De be- of verwerker is verplicht ervoor zorg te dragen dat de karkassen van de aangevoerde runderen geïdentificeerd blijven door middel van tenminste één merk in het oor dat door middel van natuurlijke hechting aan het karkas bevestigd blijft tot en met het tijdstip van de weging na de slachting.
- 2 De be- of verwerker is verplicht binnen 3 werkdagen na slachting hiervan melding te doen op de door de voorzitter voorgeschreven wijze van de voorgeschreven gegevens en het door de dienst toegekende unieke bedrijfsnummer van de be- of verwerker en voor zover van toepassing het nummer van het gezondheidscertificaat.
- 3 De merken dienen na het wegen van de karkassen volgens een door de voorzitter vastgestelde procedure te worden afgevoerd van het bedrijf van de be- of verwerker.

Op voorschrift 1 is een uitzondering. Het is de be- of verwerker toegestaan, voor het genoemde tijdstip, de natuurlijke hechting tussen het oor dat het merk bevat en het karkas te verbreken. Mits er vanaf het tijdstip van verbreking een zodanige wijze van relatering van het merk aan het rund wordt gehanteerd, dat de identificatie van dat rund te allen tijden gewaarborgd is.

De be- of verwerker is verplicht de wettelijk verplichte gegevens en het slachtnummer binnen 3 dagen aan het register te melden. De voorzitter is bevoegd nadere voorschriften te geven ter zake van de inrichting van het register.

Slotartikelen

Het is verboden merken na te maken, te beschadigen, onleesbaar te maken of om opdracht te geven aan derden om één van deze activiteiten te verrichten. Dan wel vervalste en/of nagemaakte merken in het bezit te hebben.

De gegevens die door deze Verordening beschikbaar komen mogen slechts worden gebruikt voor:

- de uitvoering van EU-regelgeving en ten behoeve van de algemene gezondheidstoestand of het welzijn van dieren;
- ter voorkoming van de verspreiding van de verspreiding van smetstof of van de aanwezigheid van schadelijke stoffen in dieren en producten van dierlijke oorsprong;
- ter bescherming van de veiligheid van mens en dier.

De gegevens worden slechts verstrekt na een schriftelijk gemotiveerd verzoek daartoe aan de voorzitter. De voorzitter kan nadere regels opstellen omtrent de gevallen waarin gegevens worden verstrekt.

De voorzitter is bevoegd om binnen het kader van Verordening 820/97 onder de door hem te stellen voorwaarde ontheffing te verlenen voor deze Verordening. Verder is hij bevoegd omtrent de in deze Verordening gestelde onderwerpen nadere voorschriften te verstrekken.

De Verordening Identificatie en Registratie bij de verhandeling van runderen van het Bedrijfschap voor de Handel in Vee regelt de voorschriften die in de veehandel ten aanzien van I&R van runderen gelden. Deze zijn niet veel verschillend van de voorschriften zoals die voor andere onderdelen van de sector gelden. Voorheen behoefden handelaren alleen aan- en afvoeren te

melden als ze de dieren langer dan drie dagen in hun beheer hadden. Nu is het voorschrift in die zin aangescherpt, dat de handelaar voor elk dier dat hij op zijn bedrijfslocatie krijgt een aan- en afvoermelding moet doen, ook als het dier minder dan 3 dagen op het bedrijf blijft. Zo is voor de gehele sector geregeld, dat gemeld moet worden overal waar runderen "een voet aan de grond zetten".

2.5.4 Regeling handel levende dieren en levende producten

Een onderdeel van de gezondheids- en welzijnswet van dieren dat hier apart wordt genoemd is de *Regeling handel levende dieren en levende producten*. Deze regeling valt onder de uitvoeringsbesluiten van deze wet. Hier zal alleen het deel met betrekking tot de identificatie en registratie van runderen besproken worden.

De meeste onderdelen van deze wet zijn al besproken. Hierbij moet worden gedacht aan:

- Het paspoort. Bij Nederlandse export van runderen naar een lidstaat dan wel over het grondgebied van een lidstaat worden vervoerd moeten vergezeld gaan van een paspoort.
- Het gezondheidscertificaat. Bij de Nederlandse import van runderen vanuit een andere lidstaat of import door een andere lidstaat moeten deze vergezeld gaan van een gezondheidscertificaat waaruit blijkt dat zij vrij zijn van bepaalde ziektes. En de runderen gaan tot en met de ontvangst vergezeld van een paspoort.

Veder zijn er in artikel 3.8 en de volgende artikelen regelingen opgenomen in verband met de invoer in Nederland van runderen afkomstig uit het Verenigd Koninkrijk. Invoer is slechts toegestaan indien het runderen betreft tot de leeftijd van zes maanden, de runderen niet geboren zijn uit moederdieren waaruit besmetting met bovine spongiforme encefalopatie (BSE) wordt vermoed of is bevestigd en de dieren op het bedrijf van de ontvanger worden afgezonderd van andere dieren. Tenminste 72 uur voor de aankomst van de dieren moet door de kalvermester een verklaring worden aangevraagd van de desbetreffende kringdirecteur van de rijkskeuringsdienst waarin wordt gesteld dat de invoering is toegestaan. Deze verklaring moet in het bezit zijn van de kalvermester voordat de dieren worden ingevoerd. Het voertuig waarmee deze dieren zijn besmet moet direct na gebruik ontsmet worden. Dit geldt niet voor buitenlandse voertuigen. De dieren mogen niet naar een ander plaatsen vervoerd worden en moeten binnen een door de kringdirecteur gestelde termijn geslacht worden. Mochten er dieren eerder sterven dan moet dit binnen 24 uur gemeld worden bij de kringdirecteur.

Vervolgens geeft artikel 3.13 de regelgeving voor de Nederlandse import van runderen uit derde landen. De partij moet vergezeld gaan van een gezondheidscertificaat. Dit certificaat moet vergezeld gaan van een verklaring van een officiële dierenarts en een reisschema. De runderen mogen niet afkomstig zijn uit Zwitserland en de runderen mogen geen stoffen toegediend hebben gekregen die verboden zijn volgens richtlijn 96/22/EG.

Handelaren en verzamelcentra voor runderen worden besproken in artikel 3.15 t/m 3.19. Een verzamelcentrum voor runderen staat onder toezicht van de Rijksdienst en een erkend verzamelcentrum voldoet aan de volgende eisen met betrekking tot I&R:

- de aanbieder controleert bij aanvoer van de runderen dat ze op de juiste manier zijn geïdentificeerd;
- runderen uit andere lidstaten worden slechts tot een verzamelcentrum toegelaten indien zij vergezeld gaan van een geldig gezondheidscertificaat.

3 Het “primaire” I&R systeem

3.1 Algemeen, het I&R van nu en toekomst

In de huidige situatie, waar de I&R wordt uitgevoerd door de Gezondheidsdienst voor Dieren en het NRS/CR-Delta, is sprake van vermenging van publieke en private taken. Met de herinrichting van het I&R systeem zal deze verstregeling volledig worden ontvlecht. Om voor het I&R-systeem van de toekomst een goede beschrijving van de ontvlechte situatie te kunnen geven, is het nuttig een onderscheid te maken tussen een primair deel en een gebruikersdeel.

In het kort komt de primaire functie van het I&R-systeem erop neer dieridentificaties aan locaties te koppelen. Dit deel van het systeem vormt de basis van een aantal belangrijke toepassingen. Meer specifieke toepassingen waarvoor het primaire systeem nodig is, moeten buiten het feitelijke systeem worden gebouwd, waarbij het beheer ligt bij de instantie die de betreffende toepassing gebruikt. Dit deel van het I&R wordt het gebruikersdeel genoemd.

Het primaire I&R systeem moet een onafhankelijk systeem worden, waarbij het beheer zodanig moet zijn, dat instanties die aangewezen zijn op het gebruik van I&R ook de zekerheid moeten hebben dat ze nu en in de toekomst hier terecht kunnen. Het vormt immers de basis van een groot aantal toepassingen.

Het primaire deel van het I&R-systeem is erop gericht ervoor te zorgen, dat de verblijfplaats van dieren te allen tijde is terug te vinden, met daarbij tevens de verplaatsingen die hebben plaatsgevonden en de contacten die het dier daarbij heeft gekend. In dit hoofdstuk zal worden beschreven wat voor informatie op welke manier in het systeem moet worden ingebracht (input), en, op basis van specifieke gebruiksdoelen, op welke manier het systeem een desgewenst resultaat moet kunnen opleveren (output). Hierin is informatie verwerkt verkregen uit gesprekken met personen van de Facilitaire Dienst en de directie VVM van LNV, PVE, RVV, Laser, GD, NRS/CR-Delta en de AID. Aan hen is gevraagd, waar zij het I&R systeem op het moment voor gebruiken en in de toekomst voor willen gaan gebruiken. Ook is gevraagd wat volgens hen in het primaire deel van het I&R systeem moet komen te staan en wat in het gebruikersdeel.

De in- en output hebben in dit hoofdstuk alleen betrekking op het (primaire) I&R deel. Het specifieke gebruikers I&R deel, wordt beschreven in hoofdstuk 4 “Gebruikerssystemen”.

Er zal verder niet worden ingegaan op de softwarematige consequenties van één en ander, aangezien de automatiseringskant van de I&R-vernieuwing een apart traject is.

3.1.1 Verschillende niveaus waarop I&R opereert

I&R opereert in feite op meerdere niveaus. Ten eerste het strikte wettelijk vastgelegde niveau van verplichte identificatie en registratie volgens verordening 820/97, waarbij dieren aan bedrijven moeten kunnen worden gekoppeld. Dit niveau is erop gericht ervoor te zorgen, dat de verblijfplaats van dieren ten allen tijde is terug te vinden, met daarbij tevens de verplaatsingen die hebben plaatsgevonden en de contacten die het dier daarbij heeft gekend. Afhankelijk van de toepassing kan het voldoende zijn om het dier alleen naar het laatste oorsprongsbedrijf terug te traceren, of zal gezocht moeten kunnen worden naar allerlei relaties die zich (kunnen) hebben ontwikkeld.

In het vervolg van dit rapport zal dit worden aangeduid als de primaire functie van het I&R systeem.

Primair, omdat het de basis vormt van een aantal belangrijke toepassingen. Ten behoeve van dergelijke toepassingen kan het nodig zijn dat meer mogelijk is met het systeem of met de informatie die zich in het systeem bevindt.

Het volgende niveau is het niveau van de benodigdheden voor wettelijk vastgelegde verplichtingen voor tracering, bewaking, certificering en bestrijding. Op dit niveau gaat het meer

over veegroepen (beslagen) waarvan er soms meerdere binnen een bedrijf kunnen zijn. Vervolgens is er een niveau van vrijwillige programma's. Hier is relevant welk type bedrijf het betreft, aan welke programma's het bedrijf meedoet, welke status het bedrijf, of groepen binnen dat bedrijf hebben, in welke certificeringsgroep het bedrijf of de veegroepen op het bedrijf zich bevinden, welke dierenarts(en)praktijk bij het bedrijf betrokken is. Bovendien kan hier de tenaamstelling van dieren binnen een bedrijf verschillend zijn. De laatste twee niveaus zullen zoals al eerder vermeld, in dit rapport worden aangeduid als gebruikerssystemen.

3.1.2 Beeld van het inhoudelijke deel van het huidige I&R en toekomstvisie

Huidige

Het huidige databestand bevat veel meer dan alleen de identificatienummers van de dieren (ID nummers) en de bedrijfsidentificaties (Unieke Bedrijfsnummers, UBN). Zo zijn in het systeem ook statussen van dieren en bedrijven opgenomen, alsmede het type bedrijf (melkveebedrijf, kalvermesterij of overig). Bovendien zijn indien nodig veegroepen binnen het bedrijf te onderscheiden.

Tenslotte kent het huidige systeem nog toepassingen in de sfeer van de stamboekfokkerij en, daaraan gekoppeld, de (vrijwillige) melkcontrole. Wanneer een kalf geboren wordt, meldt de veehouder ook het nummer van de moeder. Via de KI-administratie kan de vader daarbij worden gezocht en de afstamming worden vastgelegd. Bovendien controleert de computer de opgave op juistheid (kan de opgegeven moeder wel de moeder van het kalf zijn).

Kort samenvattend kan gesteld worden dat in het huidige I&R het primaire deel met het gebruikersdeel is verstrengeld. Er is sprake van vertroebeling.

Toekomst

Voor de vernieuwing van het I&R-systeem is het te gemakkelijk om de analyse te beperken tot het wettelijk verplichte. Er zijn immers in het vrijwillige deel diverse onderdelen die beleidsmatig uiterst relevant zijn. Volgens artikel 14 van Richtlijn 64/432/EG (vernieuwde versie in 97/12/EG) kunnen lidstaten een netwerk van toezicht opzetten. Daarin speelt de status van bedrijven, en/of de mogelijkheid die toe te kunnen kennen, de dierenarts die bij het bedrijf betrokken is en het bedrijfstype bijvoorbeeld ook een rol. Daarnaast is er de ontwikkeling van erkende dierenartsen voor de onderscheiden sectoren. Uiteindelijk zal ieder rundveebedrijf een relatie met een erkende rundveedierenarts moeten hebben. Het systeem leent zich in principe voor de vastlegging van die relatie.

Tevens moet gerealiseerd worden dat er nog een aantal andere gebruikers zijn, die het I&R-systeem als basis voor hun producten gebruiken en dit in de toekomst ook willen blijven doen. Kort samenvattend kan gesteld worden, dat het toekomstige I&R-systeem niet zonder meer beperkt kan worden tot het wettelijke verplichte. Er zijn duidelijk meer onderdelen relevant voor het beleid. Een optie is te zorgen voor koppelingen met relevante andere databanken en systemen.

3.1.3 Beeld van het technische deel van het huidige I&R en toekomstvisie

Huidige

In het huidige (hiërarchisch georganiseerde) datasysteem zit heel veel informatie in één en hetzelfde bestand. Op zichzelf werkt dit wel, maar het is weinig flexibel. De toegankelijkheid van het huidige systeem is ook matig. Er komt vaak nogal wat programmeerwerk aan te pas om informatie uit het systeem te krijgen.

Toekomst

Voor een eventueel nieuw systeem ligt een geïntegreerde, relationele structuur meer voor de hand. Daarbij kan modulair worden gebouwd aan de verschillende toepassingen die het I&R-systeem heeft. Belangrijk is daarbij, dat werkmodules of management tools worden ontwikkeld, waarmee op relatief eenvoudige wijze eventuele vragen kunnen worden benaderd.

3.2 Input “primair” I&R systeem

In deze paragraaf zal worden weergegeven welke informatie in het primaire deel van het I&R systeem moet kunnen worden ingebracht, en op welke manier. In grote lijnen gaat het hierbij om informatie over bedrijven, individuele dieren en oormerken.

3.2.1 Melding

Meldingen hebben betrekking op mutaties die in bedrijven of dierbeslagen plaatsvinden. Ze vormen de kern van de betrouwbaarheid van het systeem. Meldingen vinden op diverse manieren en om verschillende redenen plaats. In volgende paragrafen zullen ze worden besproken.

Aan- en afmelding van bedrijven.

Het huidige I&R-systeem bevat uiteraard op dit moment al alle rundveebedrijven van Nederland.

Bij opstart van het nieuwe systeem ligt het voor de hand in de eerste plaats te zorgen voor overdracht van de bestaande gegevens naar het nieuwe systeem.

Er zullen echter wijzigingen gaan optreden in het bestand, onder meer als gevolg van veranderingen van eigenaar. Ook zullen nieuwe bedrijven worden aangemeld en andere ophouden met bestaan. Ook in die gevallen dient hiervan melding te worden gedaan aan het systeem. De bedrijfsmutaties moeten centraal op één punt doorgevoerd worden.

Laser constateert dat er bij overname van een bedrijf nog geen vaste procedure bestaat voor het toekennen van nieuwe UBN nummers. Wanneer het bedrijf overgaat van vader op zoon dan wordt in sommige gevallen een nieuw nummer gegeven, maar het kan ook zijn dat het oude nummer blijft bestaan. In het laatste geval wordt de nieuwe houder van het bedrijf niet altijd bijgeschreven.

Het nieuwe bestand moet zodanig van opbouw zijn, dat alle betrokken instanties met de gegevens uit de voeten kunnen. Voor de belangrijkste functies van het I&R-systeem zijn de volgende bedrijfsaspecten essentieel om vast te leggen:

- het registratienummer (UBN, Uniek Bedrijfsnummer) van het bedrijf;
- de naam van de houder;
- het adres;
- de woonplaats;
- (eventueel) het type bedrijf (vloeit niet voort uit wettelijke verplichting; is zeker wel handig).

Op dit moment wordt in het systeem vastgelegd of het gaat om een melkveebedrijf, een vleeskalverbedrijf of een bedrijf uit een overige categorie. Deze categorie-indeling vindt plaats op basis van de opgave van de eigenaar. Probleem daarbij is, dat met enige regelmaat bedrijven voorkomen, waar meerdere productietakken aanwezig zijn, zoals melkvee gecombineerd met vleeskalveren of meststieren. Dan zal de eigenaar zijn bedrijf aanmelden onder de noemer die hij/zij als hoofdtak beschouwt. Het is de vraag of dat voor toepassingen van het systeem voldoende nauwkeurig is. Voor een dienst als Laser kan het tevens van belang zijn of er nog plantaardige productietakken op het bedrijf aanwezig zijn.

Een mogelijkheid om hierin te voorzien ligt in aansluiting bij de systematiek die het Centraal Bureau voor de Statistiek hanteert voor de classificatie van bedrijven. Deze is weliswaar complexer dan de tot nu toe gevolgde systematiek, maar er zou dan gezocht moeten worden naar mogelijkheden om geautomatiseerd, op basis van de inventaris zoals de veehouder die opgeeft, een classificatie toe te kennen aan een bedrijf. Dan zou echter ook gezorgd moeten worden voor manieren om, ingeval van het wegvallen van een tak op een bedrijf, een mutatie in de classificatie door te voeren.

Het is de vraag, zeker als gekozen zou worden voor een classificatiemodel volgens dat van het CBS, zoals hiervoor aangegeven, of de informatie ten aanzien van het type bedrijf dan nog in het systeem zelf dient te worden bijgehouden, of dat het ondergebracht zou moeten worden bij een aparte module, waarin veel meer specifieke bedrijfsinformatie kan worden opgeslagen. Verderop in het rapport zal ingegaan worden op een aantal functies van het systeem, waarin deze informatie van belang kan zijn.

Informatie omtrent bedrijven en mutaties van diergroepen daarbinnen moet minimaal 3 jaar worden bewaard. Dat geldt dan bijvoorbeeld ook voor informatie omtrent bedrijven die stoppen. Historische informatie hoort overigens thuis in een apart databestand. Bij het bouwen van het

systeem is het noodzakelijk een bestand te bouwen waarin de dagelijkse mutaties worden opgevangen en verwerkt, en een bestand daarnaast, waarin eerdere mutaties worden bewaard. Het bestand waar dagelijks mee gewerkt wordt, wordt daarmee relatief gezien eenvoudig van opzet gehouden, terwijl de informatie nodig voor bijvoorbeeld het traceren van nakomelingen of familieleden van dieren op basis van de historische informatie kan plaatsvinden.

Melding van geboorten

Op melkvee- en zoogkoeienbedrijven is de belangrijkste meldingscategorie de geboorte van kalveren. Volgens de regelgeving moet de veehouder binnen drie dagen na de geboorte van een kalf het dier merken en de melding doen aan het I&R-systeem. Op dit moment zijn een aantal controles in de melding ingebouwd. De melding vindt plaats door het viercijferige nummer dat groot op het oormerk is aangebracht door middel van het voice response systeem door te geven. Dit nummer is volgens een bepaalde systematiek afgeleid van het negencijferige levensnummer dat eveneens op het oormerk is afgedrukt, en dat ook in de barcode is verwerkt. Op het moment dat de melding binnenkomt, kan de computer controleren of het betreffende nummer inderdaad is toebedeeld aan het betreffende bedrijf (zie voorraadbeheer oormerken). Belangrijkste reden voor deze controle is het voorkomen dat fouten in het systeem sluipen. Mocht de veehouder een nummer doorgeven dat hij niet kan hebben, dan volgt een foutenprotocol. Hij kan dan zijn opgave corrigeren.

De veehouder geeft tevens het viercijferige nummer van de moeder door aan de computer. Deze melding is bijvoorbeeld voor de fokkerij van belang. Op basis van reeds in de computer opgeslagen informatie over de KI kan automatisch de vader aan het kalf worden gekoppeld. De computer kan ook nu de aanmelding controleren: is het genoemde nummer inderdaad (nog) op het bedrijf, en kan de betreffende koe logischerwijs hebben gekalfd. Voor het primaire I&R-systeem is de moeder overigens ook van belang: voor bepaalde problemen dient bij tracering de familielijnt te kunnen worden gevolgd (bij BSE bijvoorbeeld). Het is verplicht om de moeder ook in het systeem zelf vast te leggen.

Voor ieder dier zou dus minstens moeten zijn vastgelegd in het systeem:

- het levensnummer (op dit moment bestaande uit 9 cijfers, zie hoofdstuk over elektronische identificatie voor toekomstige mogelijkheden);
- de geboortedatum;
- het geslacht;
- het nummer van de moeder;
- het UBN van het bedrijf van geboorte;
- na verplaatsing: het nummer van het bedrijf waar het verblijft (alle verblijfplaatsen ooit van het dier moeten bij de ID-code zijn vastgelegd, zowel kortdurende (markten) als langdurige (veehouderijen);
- ras/haarkleur.

Via de UBN's van de bedrijven waar het dier is geboren en waar het zich bevindt is een link gelegd met het databestand waarin de bedrijfsinformatie is opgeslagen. Op die manier is gedetailleerde ook geografische, informatie te koppelen. Via het nummer van de moeder moeten koppelingen kunnen worden gemaakt met overige familieleden.

Zoals al aangegeven, staat voor de melding op dit moment o.a. het voice response systeem (via EDI kan ook) ter beschikking. Meldingen vanuit en via bedrijfsmanagementsystemen lopen via het EDI-systeem. In de toekomst moet ook met andere methoden van melding rekening worden gehouden:

- melding via Internet;
- elektronische meldingen, o.a. via EDI-systemen.

Bij het bouwen van de daarvoor nodige applicaties is uiteraard de aansluiting met de verschillende meldende systemen van belang. Op bedrijfsniveau kan het aantrekkelijk zijn over scanapparatuur en bijbehorende software te beschikken om de barcodes op de oormerken af te lezen en via de computer door te zenden. Dit is overigens met name interessant als het om grotere aantallen gaat.

Melding van mutaties

De veehouder is verplicht binnen drie dagen na het plaatsvinden van een mutatie daarvan melding te doen aan het I&R-systeem. Om controle te houden op de wettelijke meldingstijd (aan-afvoer rund) van 3 dagen is het van belang dat naast de werkelijke aan- of afvoerdatum ook de melddatum aan- of afvoer wordt vastgelegd.

Tot nu toe wordt de melding gedaan via een voice respons systeem. Het systeem meldt terug of het rund nog bestaat en op welke stal die zich volgens het systeem bevindt. De eigenaar van het rund krijgt echter geen daadwerkelijk bewijs van zijn melding. Als controle kunnen de stallijsten dienen die door de GD (met een bepaalde frequentie per jaar) aan veehouders worden toegezonden. Voor sommige veehouders is de frequentie waarop de stallijsten uitkomen te laag. Beter zou zijn als elke eigenaar van een rund na een gedane melding een soort bankafschrift krijgt ter bevestiging. Het kan voorkomen dat aan- en afvoermeldingen naast aan het I&R systeem ook aan meerdere instanties gemeld moet worden. Om het melden zo eenvoudig mogelijk te maken en hierdoor tevens de betrouwbaarheid te verhogen moet gestreefd worden naar een centraal meldpunt.

Bij een mutatie moeten de volgende gegevens in het systeem worden vastgelegd:

- het levensnummer van het dier;
- de datum waarop de aanvoer of afvoer heeft plaatsgevonden;
- de aard van de mutatie, dus hetzij aan-, hetzij afvoer en datum van melding;
- de datum waarop de melding is gedaan.

En naar de nabije toekomst ook

- door wie de melding c.q. de correctie is gedaan;
- door wie wanneer welk herstel heeft plaats gevonden.

Het huidige I&R systeem bevat de nodige gaten. Dat wil zeggen dat van een groot aantal dieren niet het hele traject is vastgelegd. Op sommige tijdstippen zijn deze dieren niet te traceren. Veehouder A meldt koe X af. Er is echter gedurende lange tijd niemand die koe X aanmeldt, op zo'n moment is koe X zwevend. Pas wanneer er een eigenaar komt die koe X volgens de regels aanmeldt, is koe X weer terecht. Voor een goed werkend I&R systeem is het van belang dat alle aan- en afvoer meldingen nauwkeurig worden doorgegeven. Het is duidelijk niet voldoende dat houders (uitgezonderd vervoerders) van een rund wettelijk verplicht zijn mutaties binnen 3 werkdagen door te geven aan het I&R systeem. Handelaren zijn verplicht melding te doen indien een dier op hun bedrijf komt, ze zijn net als andere eigenaren wettelijk verplicht de mutaties binnen 3 werkdagen door te geven aan het I&R.

Om de keten sluitend te krijgen, zou een meldingsplicht voor handelaren en vervoerders (transportmelden) kunnen worden ingevoerd. Daarnaast zou er het zogenaamde dubbel melden ingevoerd kunnen worden. Dit houdt in dat indien een eigenaar een rund afmeldt, deze tevens moet melden naar wie het rund is gegaan. De RVV is een grote voorstander van dit dubbel melden, omdat er door deze extra toevoeging gerichter gecontroleerd kan worden op het juist melden van mutaties. Tot op heden is het alleen bekend dat er gaten zitten in het I&R systeem, maar niet wie de gaten veroorzaken. Om de zin van dit transportmelden en dubbelmelden te beoordelen is nader onderzoek nodig.

VVM maakte duidelijk dat het een lang traject is om dit dubbel melden wettelijk verplicht te krijgen. Het gaat verder dan door de EU-verordeningen verplicht wordt gesteld. Bij VVM wordt eventueel ook gedacht aan meer controle en sancties op het niet nakomen van de huidige meldingsplicht. De PVE stelt voor dat er een betere relatie tussen controle en sanctie kan komen door de beslagpremieregeling. Hierdoor kan de melddiscipline sterk verbeterd worden.

Een andere oplossing om mensen te stimuleren dieren aan of af te melden, zou een terugkoppeling vanuit het slachthuis kunnen zijn. De RVV zou graag zien dat het slachthuis runderen met een onvolledig I&R traject weigert. De aanbieder van het rund zou, indien er iets niet klopt, dit kunnen verhalen op de vorige houder etc. (domino-effect). De verantwoordelijkheid komt op deze manier bij de juiste personen terecht. De taak van de RVV is toezicht houden.

Naast te werken met verplichtingen naar houders toe, kan het systeem ook zo van opzet zijn dat houders van runderen er duidelijk baat bij hebben als het systeem volledig en betrouwbaar is. Deze methode wordt tot nu toe gehanteerd bij het NRS/CR-Delta en de GD. Bij het NRS/CR-Delta

worden er pas diensten aan de ondernemer verleend, indien de gegevens van de ondernemer overeen komen met de gegevens zoals ze in het I&R systeem vermeld staan.

Volgens het NRS komt het I&R systeem steeds verder van de veehouder af te staan. Er bestaat twijfel of bij een onafhankelijk systeem de betrouwbaarheid van de gegevens wel gehandhaafd kan blijven. Veehouders kunnen het systeem met andere ogen gaan bekijken en daardoor minder gemotiveerd zijn mutaties door te geven.

In de toekomst kan elektronische identificatie de mogelijkheid bieden om de betrouwbaarheid van het systeem op een makkelijke manier te verbeteren. Alle meldingen zouden elektronisch kunnen plaatsvinden. Het hele traject van de papierwinkel zou zich binnen de computer kunnen afspelen en op elke relevante plek moet de mogelijkheid bestaan certificaten uit te draaien.

Ook voor de mutatiemeldingen geldt, dat diverse technische mogelijkheden van melding mogelijk zouden moeten zijn. Zeker op vleeskalver- en stierenmesterijbedrijven, waar grotere aantallen dieren tegelijk worden aan- of afgevoerd, zal er belangstelling zijn om zoveel mogelijk geautomatiseerd de melding te kunnen doen. Het nummer aan het dier kan opgenomen worden met de barcodescanner, en vervolgens, met de datum van aankomst of vertrek, automatisch worden verzonden naar het systeem. Het systeem aan de kant van de verzender dient er dan voor te zorgen dat relevante informatie (met name het UBN) met de melding meegaat.

Een aparte categorie van aanvoermeldingen zijn meldingen van geïmporteerde dieren. Ook hier geldt, dat binnen drie dagen de melding moet worden gedaan. In de praktijk wil dit nog wel eens later worden. In bepaalde gevallen betreft het dieren die gedurende (een deel van) hun verblijf in Nederland moeten worden vervolgd. Van deze dieren moet worden vastgelegd:

- het nummer van het dier (in principe is dat het buitenlandse nummer);
- de geboortedatum van het dier;
- de datum van binnenkomst;
- bestemmingsbedrijf (dit kan eventueel een slachterij zijn);
- het land van herkomst van het dier;
- eventueel land van geboorte (als dat een ander is dan het land van herkomst);
- geslacht dier;
- kleur / ras;
- moederdier.

Melding van sterfte

Als dieren op het bedrijf sterven, dan moet in principe ook een afmelding aan het systeem plaatsvinden. De houder van het dier meldt in eerste instantie aan de destructor dat een dier is gestorven, hij wordt daarna automatisch doorverbonden met het I&R-systeem, waaraan hij ook melding moet doen. Op die manier is de route van het dier goed in beeld, de veehouder kan niet vergeten het dier ook af te melden bij het I&R-systeem. De destructor krijgt van het I&R-systeem informatie terug over de leeftijd van het dier, dit i.v.m. SRM (specifiek risico materiaal). De melding van de veehouder aan het I&R-systeem behoeft alleen te bestaan uit:

- het nummer van het dier;
- de datum van sterven;
- dat het om een doodmelding gaat;

Voorraadbeheer van de oormerken

Belangrijk element in de controle op de correcte uitvoering en naleving van I&R-verplichtingen is dat moet worden voorkomen dat oormerken frauduleus worden gebruikt. Daarom is het van groot belang dat bekend is hoeveel oormerken er in omloop zijn en wat de gebruiksstatus van die merken is.

Op dit moment is het zo, dat per bedrijf een voorraad oormerken wordt aangeschaft. De veehouder kan een maximum aantal oormerken per jaar bestellen, afhankelijk van het aantal kalveren dat er per jaar op het bedrijf ongeveer geboren worden. De procedure voor het bestellen van oormerken is voor het systeem niet zo heel relevant. Wél relevant is, dat de oormerken, al dan niet via het I&R-bureau, bij daarvoor toegelaten fabrikanten worden gekocht, en dat het I&R-bureau aangeeft hoeveel oormerken aan de veehouder mogen worden afgeleverd. Ook zal het I&R-bureau aangeven welke nummers het dan betreft. Dat moet immers centraal gecontroleerd

worden om uniciteit te garanderen. Er zal een systeem moeten zijn dat per bedrijf bijhoudt welke oormerknummers aan dat bedrijf zijn geleverd. Deze nummers (oormerken) zijn in principe inactief. Op het moment dat een geboorte wordt gemeld, dan moet het betreffende nummer in dit systeem actief worden. Als de voorraad van de veehouder tot een bepaald minimum is gedaald, dan kan er een bericht uitgaan, dat nieuwe oormerken besteld kunnen worden.

Heel belangrijk zijn een aantal controle-, c.q. foutenprotocollen:

- controle op de melding van het juiste nummer: kan de veehouder inderdaad houder zijn van het nummer dat hij als nieuw geboren kalf meldt?;
- controle op de status van het nummer: is het inderdaad een inactief nummer dat als nieuw geboren kalf wordt gemeld, en dat daarmee geactiveerd wordt? In theorie is het bijvoorbeeld mogelijk, dat een veehouder een nummer actief meldt, maar het oormerk nog niet heeft aangebracht, het betreffende kalf sterft, en het nummer wordt bewaard voor een volgend kalf, zonder dat de vergissing wordt gemeld aan het systeem;
- het kan ook voorkomen, meestal met frauduleuze bedoelingen, dat oormerken worden hergebruikt. Bij de statuscontrole hoort dus ook de vraag, of het betreffende nummer niet al eerder als gestorven is gemeld;
- indien een rundveehouder door frauduleuze handelingen zijn merkbevoegdheid verliest, blijkt het nu nog mogelijk, dat in verband met merkverlies deze veehouder extra oormerken bijbestelt en (rechtstreeks) ontvangt. De AID geeft aan dat toezicht op het bijbestellingstraject verscherpt kan worden. Dit verscherpte toezicht zou bijvoorbeeld in kunnen houden dat, indien de betrokkene extra oormerken bijbestelt, deze oormerken door de fabrikant niet naar de betrokkene, maar naar de uitvoerende instantie worden verzonden. De uitvoerende instantie krijgt zo de gelegenheid om na te gaan of de bijbestelling al dan niet terecht heeft plaatsgevonden. Voor het systeem zal dit inhouden, dat een bedrijf dat i.v.m. frauduleuze praktijken onder verscherpt toezicht staat bijvoorbeeld een code krijgt. Aan deze code kan de fabrikant zien, aan wie hij de oormerken moet sturen.

3.3 Output “primaire” I&R systeem

Hier wordt ingegaan op een aantal directe gebruiksmogelijkheden van het I&R-systeem. Het betreft functies die door het primaire systeem moeten kunnen worden uitgevoerd. Hier en daar zal aandacht worden geschonken aan bredere informatie.

3.3.1 Tracering

Belangrijk gebruikersdoel van het I&R-systeem is de tracering van dieren, in geval van uitbraken van besmettelijke dierziekten, bij het aantreffen van residuen en het aantreffen van verboden stoffen. Residuen en verboden stoffen zullen in veel gevallen bij de slacht van de dieren, maar ook tijdens controles op het bedrijf worden gevonden. Besmettelijke dierziekten worden veelal op het veehouderijbedrijf aangetroffen.

Tracering kent in het algemeen twee “richtingen”: terugtracering en voorwaartse tracering. Voor beide moet het systeem toegerust zijn. Hoewel bij residuen en verboden stoffen terugtracering waarschijnlijk de boventoon voert, kan ook daar de voorwaartse tracering nodig zijn. Belangrijk is, dat het systeem een flexibele vraagformulering toelaat in beide richtingen. De volgende aspecten zijn van belang:

- terugtracering bij besmettelijke dierziekten op een bedrijf;
- welke dieren zijn sinds de vermoedelijke introductiedatum van de betreffende ziekte op het bedrijf aangevoerd;
- van welke bedrijven zijn deze dieren afkomstig;
- terugtracering bij aantreffen van verboden stoffen;
- van welk bedrijf is het dier afkomstig;
- terugtracering in verband met dierwelzijn (AID);
- van welk bedrijf is het verwaarloosde / zieke of gewonde dier afkomstig, indien er geen verzorger wordt aangetroffen;
- voorwaartse tracering bij dierziekten;
- via het moederdier alle nakomelingen;

- welke dieren zijn sinds de vermoedelijke introductiedatum van het bedrijf afgevoerd;
- waar zijn deze dieren naartoe gegaan;
- waar zijn deze dieren nu;
- voorwaartse tracering bij aantreffen van verboden stoffen;
- welke dieren zijn binnen een nader te bepalen periode van het bedrijf afgevoerd dat door terugtracering is geïdentificeerd;
- waar zijn deze dieren naar toe gegaan.

Belangrijk is dus, dat aangegeven moet kunnen worden tussen welke data, of vanaf welke datum, of zelfs tot aan welke datum de mutaties moeten worden nagegaan. Tevens moet het mogelijk zijn, eventueel geautomatiseerd, om ook van contactbedrijven de aan- en afvoeren na te gaan. Bijvoorbeeld er is een uitbraak van een ziekte op bedrijf A, dat sinds de vermoedelijke introductiedatum, drie weken geleden, een dier heeft afgevoerd naar bedrijf B. Dan is het niet alleen van belang om te weten of bedrijf A dieren heeft afgevoerd, maar ook of bedrijf B, sinds de aanvoer van het dier van bedrijf A, dieren heeft afgevoerd en waarheen. Zo kan een vrij ingewikkelde cascade van bedrijven ontstaan, die echter wel uiterst belangrijk is. Als dit geautomatiseerd kan worden uitgevoerd, dan wordt belangrijke tijdswinst geboekt.

Op dit moment is het nog niet mogelijk om alle tussenstappen in beeld te brengen. Handelaren (afhankelijk van het soort handelaar) en vervoerders hoeven nog weinig te melden op dit moment. Wanneer in de toekomst elektronische identificatie kan worden ingevoerd, dan is door middel van geautomatiseerde registraties van dieren op locaties (veemarkten en zelfs vrachtwagens) ook dit deel van het traject in beeld te brengen, en kan zelfs na worden gegaan welke contacten potentieel besmette dieren kunnen hebben gehad en waar die contacten zich bevinden enzovoorts.

4 Gebruikerssystemen

In dit hoofdstuk wordt per dienst/organisatie de in- en output van gebruikerssystemen weergegeven. Dit zijn specifieke gegevens, die in combinatie met gegevens uit het primaire I&R systeem een product opleveren. Het beheer van een gebruikerssysteem zou in de toekomst bij die instantie moeten komen liggen, die de betreffende toepassing gebruikt. Voorwaarde is dan wel dat het beheer van het I&R systeem zodanig moet zijn, dat instanties die aangewezen zijn op het gebruik van I&R ook de zekerheid moeten hebben dat ze nu en in de toekomst hier terecht kunnen. Tevens moet een koppeling tussen gebruikerssysteem en I&R systeem mogelijk zijn. Sommige diensten / organisaties vermelden tevens aandachtspunten voor het toekomstige I&R systeem.

4.1 Beleid

4.1.1 Queries ten behoeve van beleid

Regelmatig blijkt, dat vanuit het beleid vragen opdoemen die door het I&R-systeem beantwoord zouden moeten kunnen worden. In de huidige situatie blijkt dan dat het vaak moeilijk is en een langdurige zaak, om de gewenste gegevens op te leveren. Bij nieuwbouw van het systeem zal dan ook met de wenselijkheid rekening moeten worden gehouden, dat er vanuit het beleid een groot aantal vragen gesteld moeten kunnen worden.

De vragen die aan het systeem kunnen worden gesteld kunnen liggen op het informatieve vlak, maar kunnen ook gericht zijn op evaluatie van lopend beleid, of de voorbereiding van nieuw beleid betreffen. Het is niet goed mogelijk een uitputtende lijst met zoek sleutels te geven, maar een aantal voorbeelden van queries die de laatste jaren van belang zijn geweest kunnen wel worden genoemd:

Omvang en type van bedrijven:

- hoe is de grootteverdeling van bedrijven, verdeeld over de verschillende (CBS-geclassificeerde?) bedrijven?
- hoe ontwikkelt de grootteverdeling zich over de jaren?

Transportstromen:

Hoeveel dieren worden er vanuit verschillende typen bedrijven met verschillende aantallen vervoerd naar:

- andere bedrijven; welke types;
- slachterijen;
- export;
- welke bedrijven hebben veel mutaties, weinig mutaties op jaarbasis;
- hoelang "zweven" dieren gemiddeld, waar duiken ze weer op (slachterijen, andere bedrijven);
- zijn er relaties tussen meldingsdiscipline en grootte of type bedrijf, c.q. "zweven" er meer runderen in bepaalde categorieën bedrijven;
- kunnen er regio's aangewezen worden waar transportstromen meer of minder voorkomen

Ten behoeve van controle op melddiscipline:

- overeenstemming aan- en afvoermelding; hoe verschilt dat tussen typen bedrijven;
- type aan- en afvoer;
- frequentie van aan- en afvoer;
- automatische uitdraaien van dieren die in hun "I&R-historie" een bepaald aantal dagen missen, bijvoorbeeld als ze op het slachthuis worden aangeboden. Je kunt dan gericht gaan zoeken naar de oorzaak van het "gat".

De kern van de zaak is, dat er een zo flexibel mogelijke tool beschikbaar zou moeten zijn om dergelijke queries te behandelen. Een groot deel van de informatie is te halen uit het primaire

deel van het I&R. In bepaalde gevallen kan het zijn, dat er meer informatie nodig is dan in het primaire systeem beschikbaar is. Zoals al eerder is opgemerkt, zullen hiervoor koppelingsmogelijkheden aanwezig moeten zijn.

4.2 PVE

Na herinrichting van het I&R-systeem zal de verstrengeling van publieke en private taken volledig worden ontvlecht. Dat betekent dat publieke verplichtingen en verantwoordelijkheden bij het I&R-bureau, c.q. in het I&R-systeem zullen zijn ondergebracht en alle private elementen bij andere beheersorganisaties in aparte modules. Voorbeeld zijn privaatrechtelijke onderdelen van de IKB. De PVE zijn verantwoordelijk voor de betrouwbaarheid van het nieuwe I&R-systeem. Andere programma's mogen daaraan geen afbreuk doen.

4.2.1 Etikettering.

Vanaf 1 september 2000 zal het verplicht zijn op vlees de slachtdatum en het slachthuis te vermelden. Later moet ook het land van geboorte, land van productie en land van slachten worden vermeld. Het I&R-systeem is daarbij onmisbaar. LNV heeft de uitvoering van etikettering zelf ter hand genomen. Het PVE en een aantal andere branche organisaties zijn gevraagd om met voorstellen te komen om de regeling in te vullen. Per saldo betekent één en ander, dat aan de hand van het oormerk van het dier in het slachthuis de benodigde achtergrondinformatie die ten behoeve van de etikettering nodig is, achterhaald moet kunnen worden.

4.2.2 Premiereregeling

De Productschappen Vee, Vlees en Eieren zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de slachtpremie voor kalveren (ouder dan 1 maand en jonger dan 8 maanden). Van groot belang hierbij is een juiste en tijdige registratie in het I&R-systeem. De gegevens uit het I&R-systeem zijn namelijk bepalend voor de premietoewijzing (uitzonderingen hierop zijn het slachten van de kalveren in een andere EU lidstaat en het aanvragen bij export naar landen buiten de EG): kalveren die niet juist zijn geïdentificeerd en geregistreerd, komen mogelijk niet voor deze premie in aanmerking.

Extra informatie die nodig is voor deze premiereregeling:

- leeftijdvoorwaarde: leeftijd kalf;
- aanhoudvoorwaarde van 2 maanden, voor kalveren jonger dan 3 maanden geldt een aanhoudperiode van 1 maand: juiste aan- en afvoergegevens;
- slachtdatum binnen 1 maand na einde aanhoudperiode (Ned.):slachtdatum;
- slachtdatum binnen 2 maanden na einde aanhoudperiode (export.):slachtdatum.

4.3 RVV

De Rijksdienst voor de keuring van Vee en Vlees (RVV) heeft tot taak binnen Nederland erop toe te zien dat bij de productie en afzet van dieren en dierlijke producten voldaan wordt aan de eisen ten aanzien van diergezondheid, volksgezondheid en het welzijn van dieren (certificering, keuring en controle). Tevens draagt de RVV zorg voor de bestrijding van dierziekten (tracering). Om deze taken goed te kunnen uitoefenen is een betrouwbaar I&R systeem van wezenlijk belang.

4.3.1 Tracering

Zie paragraaf 3.3.1.

4.3.2 Certificering

Bij exporten van dieren worden gezondheidscertificaten meegezonden. Deze certificaten zijn gebaseerd op gegevens uit het paspoort dat het dier vergezeld, op keuring bij de export door een dierenarts en op eventuele extra gezondheidskenmerken die het dier heeft. Minimaal moet het, daar waar dat nodig wordt geacht, mogelijk zijn om de identiteit van een dier, zoals dat op het

certificaat is vermeld, te controleren. Op dit moment is in het I&R-systeem de bedrijfsstatus aan het dier gekoppeld. Zo is bijvoorbeeld na te gaan of het dier afkomstig is van een IBR-vrij bedrijf. In de nieuwe situatie verdient het de voorkeur dergelijke informatie in aparte modules onder te brengen, die dan echter, wanneer dat gewenst is, vanaf het exportpunt benaderbaar moeten zijn, en gekoppeld moeten kunnen worden aan de I&R-informatie.

Op dit moment is bijvoorbeeld ook de IKB-status van bedrijven in het systeem opgenomen. In de toekomst zal dit, net als andere specifieke certificaten en statussen, in aparte modules kunnen worden ondergebracht, die door middel van UBN en diernummer kunnen worden gekoppeld.

Voor de wat verdere toekomst zou kunnen worden gezien, of het mogelijk is om alle informatie die er over een dier bestaat, op het moment van export, te laten resulteren in een ter plekke uitgeprint certificaat, waarop de laatste actuele status van het dier staat.

4.3.3 Keuring

Bij de keuring van slachtdieren wordt op dit moment eigenlijk alleen gecontroleerd of er twee oormerken aanwezig zijn. Eventueel hergebruikte oormerken komen aan het licht bij de afmelding. In het kader van de ontwikkelingen rondom "I&R on-line" is het nuttig voor RVV-personeel op slachthuizen de identiteit van dieren direct te controleren. Ook wanneer bepaalde slacht- of keuringsbevindingen tot vermoedens van het gebruik van verboden stoffen, residuen of een dierziekte leiden, dan kan tijdwinst worden geboekt als de eerste traceringsstap bij wijze van spreken al in het slachthuis kan worden genomen.

Het zou nuttig zijn te onderzoeken of de vleeskeuringswet niet dusdanig zou kunnen worden aangepast dat de RVV ook kan beslissen tot nader onderzoek aan een dier, ingeval er onregelmatigheden zitten in de I&R registratie van een dier.

De RVV geeft aan, dat het wenselijk is dat de RVV-medewerkers, in het slachthuis en bij de exportplaatsen, door middel van bijvoorbeeld een laptop toegang kunnen krijgen tot het I&R-systeem. Het hoofdkantoor van de RVV heeft inmiddels al toegang tot het I&R systeem.

4.3.4 Controle

In de toekomst krijgt de RVV de verantwoordelijkheid minstens 5% van alle bedrijven die zich op Nederlands grondgebied bevinden te controleren. De bedrijven worden geselecteerd op basis van een risicoanalyse. Bij de risicoanalyse per bedrijf wordt voornamelijk rekening gehouden met criteria zoals die zijn genoemd in de Uitvoeringsbesluiten bij verordening 820/97 (hoofdstuk 2.3).

4.4 AID

4.4.1 Handhaving

De Algemene Inspectiedienst is verantwoordelijk voor de handhaving van alle regelingen die in de landbouw van kracht zijn. Daarvoor is essentieel, dat gegevens goed bereikbaar moeten zijn voor de potentiële gebruiker, de ambtenaar van de Algemene Inspectiedienst. De gegevens moeten gemakkelijk geraadpleegd en gedownload kunnen worden.

Op dit moment bestaat er een call-back procedure, die door de AID als belemmerend wordt ervaren. In de nieuwe situatie moet de toegang (weliswaar beveiligd) directer en makkelijker worden. De capaciteit van het systeem moet toelaten dat een groot aantal gebruikers tegelijkertijd snel en efficiënt de gewenste gegevens kan benaderen.

In principe moeten alle niet muteerbare gegevens in het systeem voor de gebruiker toegankelijk zijn. Bovendien moeten de gegevens in verschillende vormen verzameld moeten kunnen worden:

1. rechtstreekse raadpleging van onbewerkte gegevens en afdruk vanaf het scherm in een bestand op eigen terminal (notebook) of aangesloten printer;
2. activeren protocol- en lijstfuncties voor actuele en historische gegevens en afdruk vanaf het scherm in een bestand op eigen terminal (notebook) of aangesloten printer;

3. de mogelijkheid om de verkregen (protocol- en lijst-)gegevens binnen het systeem in een bestand te laten verzamelen, waarna het bestand per e-mail naar de gebruiker verzonden wordt;
4. een combinatie van 1, 2 en 3.

Ten behoeve van het opsporingswerk van de Algemene Inspectiedienst is het belangrijk dat alle gegevens (dus ook van afgemelde dieren, maar ook van "zwevende" dieren en afgemelde UBN's) 3 jaar lang in het actieve bestand van het I&R-systeem geregistreerd blijven en rechtstreeks zonder menselijke tussenkomst op te vragen zijn. Na die tijd moeten de gegevens op te vragen zijn uit het historische bestand.

Gegevens die de AID voor haar werk nodig heeft zijn onder meer:

Op dierniveau:

- I.D.-code/Werknummer/buitenlandse I.D.-codes + werknummer, transpondercode (in combinatie met foto-identificatie als aanvulling?);
- geboortedatum, importdatum, land van herkomst;
- gezondheidsstatus (wel of niet geblokkeerd), met overzicht entingsdata e.d.;
- wachtmelding (voor ID-codes waarvoor geboorte- of importregistratie nog niet is voltooid);
- ras, geslacht en eventueel kalfdatum (bij vrouwelijke runderen ouder dan 1 jaar), ID-codes ouders;
- UBN en NAW-gegevens geboorte-, huidige en voormalige verblijfplaatsen (de AID geeft ook aan voorstander te zijn van dubbel melden);
- afvoerdatum, exportdatum, slachtdatum, sterfdatum;
- overzicht merkbijsbesteldata, hoeveelheden en merk fabrikant, chargenummer, verzendadres per bestelling, eventueel van overheidswege ingestelde beperkingen;
- meldingsdata (+ tijdstip) en meldings-UBN van alle geregistreerde mutaties;

Op bedrijfsniveau:

- UBN en NAW-gegevens, bedrijfsoort individueel bedrijf, tevens gegevens vaste dierenartsenpraktijk e.d., eventueel van overheidswege ingestelde beperkingen;
- actuele stallijst van op het UBN geregistreerde runderen, te ordenen op verschillende kengetallen, b.v. werknummer, geslacht, geboortedatum;
- historische stallijst van op het UBN geregistreerde runderen, te sorteren op verschillende kengetallen, b.v. werknummer, geslacht, geboortedatum;
- mutatielijsten van aan- en afvoermeldingen runderen m.b.t. bepaald UBN, (incl. meldingen door derden) binnen een zelf te aan te geven datum, te sorteren op diverse kengetallen o.m. werknummer, geslacht, geboortedatum, UBN + NAW herkomst;
- voorraad vrije oormerken en de door het systeem berekende bijbestelhoeveelheid, bijbesteldata;
- vermelding van "links" naar andere UBN's, waarmee het betreffende UBN een binding heeft b.v. (een der) ondernemer(s) heeft elders nog een veehouderijbedrijf;
- hyperlink naar het dossier van het UBN, waarin is opgenomen de correspondentie inzake I&R-aangelegenheden gericht aan/ afkomstig van de betreffende UBN;
- aanvraaggegevens EG-premieregelingen.

Op algemeen niveau:

- zoekfunctie ID-code, buitenlandse nummers, UBN;
- op basis van een deel van deze nummers;
- tussen afzonderlijk in te geven waarden toe te passen voor alle bedrijfsoorten o.m. veehouderij, dierenartsenpraktijk, slachtplaats, veemarkt;
- zoek/adreslijstfunctie met sorteermogelijkheid op (deel van) postcode, naam, vestigingsplaats soort veehouderij (geheel Nederland);
- zoekfunctie UBN;
- protocollijsten registratie bovenmatige dubbelgeboorte (geheel Nederland);
- protocollijsten registratie te korte tussenkalftijd. (geheel Nederland);
- protocollijsten bovenmatige bijbestellingen enkelvoudig verloren merken (geheel Nederland);
- protocollijsten bovenmatige bijbestellingen dubbel verloren merken (geheel Nederland);
- protocollijsten verkeerde meldingen, die later gecorrigeerd worden (geheel Nederland);
- protocollijsten bovenmatig te late mutatiemeldingen(geheel Nederland).

Zowel ten behoeve van de keuring en certificering als ten behoeve van de handhaving lijkt het dus wenselijk dat over meer informatie wordt beschikt dan sec in het primaire I&R-systeem aanwezig is. Dit betreft met name de gezondheidsstatus, eventuele beperkingen van overheidswege en informatie omtrent de dierenarts van het bedrijf. Daar zal derhalve gezocht moeten worden naar mogelijkheden om koppelingen tot stand te brengen met bestanden waarin de betreffende informatie wel aanwezig is. In die gevallen zullen met betrekking tot toegankelijkheid en privacy waarschijnlijk nog wel nadere afspraken moeten worden gemaakt.

Daarnaast is het met de komst van het nieuwe I&R bureau belangrijk om nader te kijken naar een bredere inzagemogelijkheid ten behoeve van andere toezichthoudende en opsporende taken van de Algemene Inspectiedienst. Hierbij kan gedacht worden aan controle / verificatie en opsporing in verband met naleving van milieuwetgeving i.c. meststoffenwetgeving.

4.5 Gezondheidsdienst voor Dieren

De Gezondheidsdienst voor Dieren is een onafhankelijke, zelfstandige organisatie die veehouders ondersteunt bij ziektepreventie en ziektebestrijding. Soms zijn veehouders verplicht deel te nemen aan overheidsprogramma's die de GD uitvoert.

Daarnaast biedt de GD de overheid ondersteuning bij de voorbereiding en uitvoering van daadwerkelijke ziektebestrijding en bij garantieverstrekking ten behoeve van de export van dieren. Voor het uitvoeren van deze taken is onder andere een betrouwbaar I&R systeem nodig.

De GD constateert dat wat betreft definities uit diverse verordeningen die betrekking hebben op het I&R systeem nogal wat verwarring bestaat. Te denken valt aan de definities bedrijf, houder, beslag, rund, vestiging en UBN. Tot nu toe kan eenieder zijn eigen interpretaties hieraan geven. Herdefiniëring lijkt op zijn plaats, zeker vanuit automatiseringsoogpunt.

De Europese verordening 820/97 schrijft voor dat de houder moet melden op zijn/ haar bedrijf. Het begrip vestiging, zoals verwoord in de PVV-verordening, moet in principe vervallen omdat het niet aansluit bij 820/97. Volgens de GD zou het uitgangspunt voor de PVV-verordening bedrijf moeten worden. Dit begrip bedrijf moet dan wel goed gedefinieerd worden, daar het als sleutelfunctie moet gaan functioneren tussen de verschillende databestanden. In ieder geval tussen het primaire deel van I&R en de gebruikerssystemen.

De beoordeling of een groep runderen op een bedrijf een apart beslag vormt is de verantwoordelijkheid van de keuringsdierenarts. In de handelsrichtlijn wordt het begrip beslag en bedrijf overigens niet consequent toegepast.

Het toekennen van het beslag staat in principe los van de I&R verordening. Dat wil zeggen los van het primaire deel van I&R. Want voor het handhaven van de vrije status brucellose etc. en voor de certificering bij export moet het beslag van oorsprong wel te traceren zijn. In geval er meerdere beslagen op een bedrijf zijn, moet er bij de dieren wanneer het export betreft een bedrijfsnummer (paspoort) en een beslagidentificatie (status) meegestuurd worden. Ieder beslag zou een eigen identificatie moeten krijgen, het beslagnummer.

Naast de wettelijke registratie bestaat er behoefte binnen de GD (en anderen) en bij veehouders om nog andersoortige veegroepen te definiëren en te identificeren. Voor de vrijwillige certificeringsprogramma's zijn "eigen" regels opgesteld. Tevens is om beheersmatige redenen opsplitsing gewenst van bedrijven. Veehouders vragen tevens regelmatig om een tenaamstelling van runderen binnen een bedrijf zonder dat er sprake is van een veterinair argument.

4.5.1 Verplichte systemen

Input

De volgende gegevens worden door de houder van het dier gemeld:

Betreffend rund:

- ID-code rund;
- geslacht;
- geboortedatum;
- moeder;

- haarkleur.

Betreffend verblijfplaats:

- aanvoer rund;
- afvoer rund.

Gegevens door de Gezondheidsdienst zelf ingebracht.

Betreffend (vee)houder:

- naam;
- adres;
- woonplaats.

Output in de vorm van producten

- traceringsoverzichten;
- bedrijfsregister;
- diverse lijsten, stallijst;
- premiedocumenten;
- paspoort;
- (bloed)lijst/stickers;
- signalering veebeweging;
- kanalisatie en shifting van runderen en producten;
- gezondheidsverklaring / transportdocument.

4.5.2 Vrijwillige systemen

Input voor rund / bedrijf

- gezondheidsstatussen (GD);
- vaccinaties IBR/MKZ/Para (GD);
- IKB status (PVV);
- premieaanvraag (RVO);
- dierenartsgegevens (GD);
- beheerstechnisch (RVO/GD);
- bijv. (RVO / GD-regio):
  - type oormerk +aantal
  - bevoegdheden
  - stallijst datum
- diverse genetisch gemod. (GD).

Output

- GD-bedrijfscertificaat
- IKB verklaring
- minas

4.6 Laser

Als erkend Europees betaalorgaan is Laser verantwoordelijk voor de uitbetaling van onder andere EU-premies voor runderen. De erkenning als Europees betaalorgaan betekent dat LASER voldoet aan de eisen die de EU stelt aan diensten die de betaling van gemeenschapsgelden verrichten. Dit houdt in dat LASER voldoende garanties biedt dat de aanvragen vóór de verstrekking van de betalingsopdracht worden beoordeeld en gecontroleerd. Hiervoor maakt de dienst gebruik van het I&R systeem. Laser geeft aan, het van groot belang te vinden dat de aansturing van de I&R-organisatie zodanig van opzet is, dat daadwerkelijk invloed uitgeoefend kan worden op het functioneren. Er lijkt enige vrees te bestaan, dat de afstand tussen de overheden (LNV en PBO's) en het bureau te groot zou kunnen worden, waardoor afstemming van het functioneren op de behoefte van de dienst in gevaar komt.

4.6.1 Premieregelingen

In de rundveehouderij worden EU-premies gegeven voor zoogkoeien, voor stieren in de mesterij, en een slachtpremie. LASER voert de premieregelingen voor zoogkoeien, voor vleesstieren en de slachtpremieregeling voor volwassen runderen uit. Het PVE voert de slachtpremieregeling voor vleeskalveren uit.

Het I&R-systeem wordt gebruikt voor de aanvraag en voor de beoordeling daarvan (o.a. aanhoudperiode). Ook bij het nieuwe systeem zal dat moeten kunnen. Voor Laser ligt daar een extra moeilijkheid, omdat deze dienst uiteraard niet alleen opereert in de veehouderij, maar ook in andere sectoren. De definitie van een bedrijf of veebeslag kan voor Laser anders zijn dan voor veterinaire toepassing logisch is. Er van uitgaande dat het primaire I&R-systeem alleen dieren aan locaties koppelt, is het waarschijnlijk mogelijk de groep waaraan één UBN ten behoeve van het systeem wordt toegekend, voldoende duidelijk te identificeren. Voor veterinaire toepassingen kan het nodig zijn meerdere veegroepen binnen een bedrijf te identificeren, hierop is al eerder ingegaan. Voor Laser is het in ieder geval onontbeerlijk in het systeem te kunnen kijken om de controles te kunnen uitvoeren. Daarbij hoort ook de zgn. 10%-controle op correcte naleving van de premieregels. Hierbij moet opgemerkt worden, dat volgens de EU de controles bij elkaar opgeteld mogen worden. In dit geval mag de 5% controle van de RVV gebruikt worden om aan de 10% controle te komen vanuit de premieregelingen.

Informatie die Laser nodig heeft voor de beoordeling en controle van de premieregelingen is:

Premieregeling mannelijke runderen

- leeftijdvoorwaarde: leeftijd rund;
- eenmalige toekenning per leeftijdscategorie : premie in de betreffende leeftijdscategorie al eerder toegekend of niet;
- aanhoudvoorwaarde van 2 maanden: juiste aan- en afvoergegevens;
- indien dier geïmporteerd: heeft dier in lidstaat van herkomst reeds premie gehad.

Premieregeling zoogkoeien

- voorwaarde dat de koe al een kalf moet hebben gehad: kalfdatum. Toekomst van belang dat de historie wordt bewaard;
- type zoogkoe, moet aan een bepaalde bloedvoering voldoen: bloedvoering;
- aanhoudvoorwaarde 6 maanden voor bestand. Individueel dier mag worden vervangen door een gelijkwaardig dier.

Premieregeling slacht (runderen vanaf 7 maanden)

- leeftijdvoorwaarde: leeftijd rund;
- werkelijk aan- en afvoerdatum en datum van melding;
- aanvoer op UBN en afvoer op UBN: UBN nummer;
- ID-code;
- geboortedatum;
- slacht / doodverklaring / export :slachtdatum, datum van dood, exportdatum;
- slachterijcode waaraan gekoppeld naam en adres;
- slachtnummer;
- exporteurcode.

Koepremieregeling

Deze regeling zit er aan te komen, het is echter nog niet duidelijk welke gegevens hiervoor nodig zijn.

Naast de specifieke eisen die door de premieregelingen worden gesteld, zou het nuttig zijn de bestemming (doel) van het dier te weten. Voorbeeld: zoogkoe, vleeskoe, melkkoe. Ook kan het van nut zijn de melkgegevens aan het dier te koppelen.

Zowel voor de premieregeling voor mannelijke runderen als voor de zoogkoeien wordt daarnaast gebruik gemaakt van de referentiehoeveelheid melk welke bij de Centrale Organisatie Superheffing (COS) staat geregistreerd voor het bedrijf van de producent.

Voor een beperkt aantal bedrijven is tevens de gemiddelde melkproductie van belang. Bedrijven met een aantoonbare hoge gemiddelde melkproductie kunnen deze gemiddelde productie hanteren voor de berekening van het aantal gve's dat aan het beschikbare melkquotum moet worden toegerekend. Hierdoor kunnen meer aangehouden mannelijke runderen en/of

zoogkoeien voor een bijdrage in aanmerking komen. Deze gegevens worden door resp. NRS, FHRS en Nijland aan LASER geleverd.

Met ingang van het verkoopseizoen 2000 wordt voor bedrijven, welke een beroep doen op een extensiveringspremie naast de premie voor mannelijke runderen en zoogkoeien, een totaaloverzicht gevraagd van alle runderen -omgerekend in gve's- welke in het jaar 2000 op enig moment op het bedrijf van de aanvrager aanwezig zijn geweest. Deze gegevens dienen op basis van I&R berekend te worden.

Voor alle premiereregelingen welke door LASER worden uitgevoerd is het van groot belang te waarborgen dat aan de houder van de dieren de premie wordt verstrekt. De tenaamstellingen welke door LASER uit I&R-bestanden worden gehaald dienen naadloos aan te sluiten op de tenaamstellingen welke binnen LASER worden gehanteerd. LASER dient als betaalorgaan het oneigenlijk gebruik en misbruik van regelingen uit te sluiten. Laser beschikt sinds medio juli 2000 ook over een raadpleegfunctie in I&R. Deze werkt via een ISDN lijn van de PTT en een stand alone PC op de werkplek. Daarnaast kan een opdracht gegeven worden om een uitdraai van gegevens van een bepaald bedrijf aan te maken en op de werkplek uit te printen.

4.7 NRS/CR-Delta

Tot nu toe krijgt het NRS dagelijks de mutaties door van de GD. Beide instanties hebben een identiek I&R systeem, met een verschil dat mutaties alleen bij de GD binnenkomen en worden verwerkt.

Voor het NRS/CR-Delta zijn de basisgegevens uit het I&R systeem van essentieel belang voor het samenstellen van hun producten. Het is voor NRS/CR-Delta het belangrijkste dat ze toegang blijft houden tot alle basisgegevens (on-line verbinding), dat de mutaties van de gegevens snel en goed verwerkt worden en dat de gegevens betrouwbaar blijven. Op dit moment wordt de juistheid van de basisgegevens gegarandeerd doordat diensten alleen verleent worden, indien de gegevens kloppen. Dat houdt in dat de gegevens van het dier van de veehouder overeen moeten komen met de gegevens van ditzelfde dier in het I&R bestand.

Er bestaat twijfel of bij een onafhankelijk systeem de betrouwbaarheid van de gegevens wel gehandhaafd kan blijven. Veehouders kunnen het systeem met andere ogen gaan bekijken en daardoor minder gemotiveerd zijn mutaties door te geven. Zolang veehouders er zelf profijt van hebben, zullen zij meer baat bij een juist systeem hebben. Gatens die nu in het I&R systeem zitten worden volgens het NRS CR Delta nauwelijks veroorzaakt doordat boeren mutaties niet doorgeven.

Er wordt nu gesproken over belangen verstrengeling bij GD en NRS, maar vindt er straks niet een zelfde soort belangenverstrengeling plaats bij de slachterij sector (PVE). In de ogen van het NRS komt het I&R systeem steeds verder van de veehouder af te staan. Dit zal het systeem niet ten goede komen.

De specifieke input gegevens van NRS CR Delta bestaan uit stamboekgegevens en melkcontrolegegevens. Samen met de basisgegevens uit het I&R vormen zij een range van producten, de output. Naast een actueel I&R bestand is het voor een aantal producten (zoals fokwaardeschatting) ook van belang dat er een historisch I&R bestand is.

4.7.1 Stamboek

Hieronder valt de stamboekregistratie, exterieurbeoordeling, inseminatiegegevens en geboortemoeilijkheden. Dit zijn gegevens die door de instantie verzameld zijn. Combinaties van deze gegevens vormen de producten die de organisatie levert aan veehouders. Ook combinaties met gegevens van melkcontrole leveren producten op. Zo wordt voor de fokwaardeschatting naast de stamboekgegevens, de verblijfplaats en metingen (zoals melkgegevens, exterieurbeoordeling) meegenomen.

4.7.2 Melkcontrole

Hieronder vallen alle gegevens afkomstig uit de melkcontroles. Combinaties van deze gegevens met I&R en stamboekgegevens leveren de producten van NRS CR Delta.

5 Nieuwe ontwikkelingen

5.1 Beslissingsondersteunende modellen, automatisering dierziektebestrijding en bewaking

Beslissingen worden genomen door mensen en niet door de computer. De computer is alleen een hulpmiddel. Een beslissingsondersteunend systeem is in principe inzetbaar bij elke beslissing. Beslissingsondersteunende modellen zijn voornamelijk in het bedrijfsleven te vinden en nog niet al te veel in de particuliere sector.

Beslissingsondersteuning impliceert dat we op één of andere manier het beslissingsproces efficiënter en /of effectiever kunnen maken. Efficiënter in de zin dat het nemen van een beslissing minder inspanning, tijd of geld kost. Effectiever in de zin dat het resultaat van het beslissingsproces dichterbij het gewenste ideaalresultaat ligt. Een beslissingsondersteunend systeem helpt om efficiënter beslissingen te nemen door bijvoorbeeld informatie snel en overzichtelijk te presenteren en / of door het snel doorrekenen van alternatieve routes of alternatieve acties. De resultaten moeten niet als onaantastbaar worden gezien. Ze zijn echter wel een goed uitgangspunt voor een verdere planning. In de volgende paragrafen worden enkele voorbeelden van beslissingsondersteunende modellen besproken die gebruik maken van de I&R-gegevens. Deze modellen hebben betrekking op het bestrijden van ziekten bij een uitbraak (InterSpread), het programmatisch bestrijden van een ziekte om de ziekte vrijstatus te verwerven en het bewaken van deze status (InterIBR), en certificering (COS).

5.1.1 Beslissingsondersteunende modellen en dierziektebestrijding

Eén van de gebieden binnen rundveehouderij waarvoor beslissingsondersteunende modellen worden/zijn ontwikkeld is de dierziektebestrijding. Uitbraken van besmettelijke dierziektes, zoals mond en klauwzeer, kunnen erg veel economische schade toebrengen. Zeker in een exporterend land zoals Nederland. In het geval van een uitbraak heeft een snelle en adequate eliminatie van het virus de hoogste prioriteit. De verantwoordelijke instantie voor het bestrijden van de besmettelijke ziekte wordt geconfronteerd met vele onzekerheden ten opzichte van de ontwikkeling van de uitbraak, verwachte effectiviteit van de bestrijdingsstrategieën en mogelijke exportrestricties ingevoerd door andere landen. Ondanks deze onzekerheden moeten er beslissingen worden genomen over de door te voeren bestrijdingsstrategieën. Hierbij moet gedacht worden aan de grootte van het gebied waarover vervoersverbod wordt uitgesproken, de mate waarin preventieve slachtingen worden doorgevoerd, etc. Experimenteren met verschillende bestrijdingsstrategieën is zo goed als niet mogelijk gedurende een uitbraak. Computer simulatie kan een hulpmiddel zijn voor de analyse van epidemiologische en economische consequenties van verschillende mogelijke bestrijdingsstrategieën. Van een simulatie kan gebruik gemaakt worden ter voorbereiding op een mogelijke uitbraak, tijdens een uitbraak of achteraf als de uitbraak wordt geëvalueerd.

Simulatie van de epidemiologische en economische consequenties van bestrijdingsstrategieën vereisen een modulatie methode die rekening houdt met:

- ziekte verspreiding tussen bedrijven;
- directe kosten van eradicatie;
- indirecte kosten door export restricties.

Modellen die met dit doel zijn opgesteld zijn beslissingsondersteunende modellen (BOS) voor epidemiologische en economische evaluatie van ziekte bestrijdingsstrategieën. De gangbare definitie van een beslissingsondersteunend model is. *Een interactief systeem dat informatie, gereedschappen of modellen levert om managers of professionals te helpen bij het maken van beslissingen in semi- of ongestructureerde situaties.*

Het BOS dat opgesteld is voor onder andere mond en klauwzeer in de Nederlandse situatie heet Interspread. Dit model kan worden gezien als een algemeen framework en kan ook toegepast

worden bij andere infecties. Interspread zal verder uitgewerkt worden om een beter beeld te scheppen van een beslissingsondersteunend systeem en wat dat inhoudt.

Interspread is gebaseerd op een in Nieuw-Zeeland ontwikkeld systeem: Epiman. Interspread simuleert de verspreiding van mond en klauwzeer van dag tot dag en van bedrijf tot bedrijf binnen een regio. Uitgangspunt zijn de gegevens van individuele bedrijven, onder meer aantallen dieren en geografische locatie. De verspreiding van de ziektekiemen vindt plaats door:

- contacten (dieren, mensen, voertuigen, materialen);
- locale/buurt verspreiding;
- verspreiding via de lucht.

Als het eerste ziektegeval geïdentificeerd is kunnen er verschillende bestrijdingsmechanismen ingesteld worden. Alle mechanismen bevatten een risico en onzekerheid. Voor de simulatie zijn gegevens nodig van de individuele bedrijven zoals geografische locatie, aantallen dieren, dierverplaatsingen en diersoorten. Veel van deze informatie kan worden gehaald uit I&R-gegevens van het I&R-systeem Rundveehouderij. Voorwaarde hiervoor is wel dat de gegevens goed bijgehouden en betrouwbaar zijn (Jalvingh et al., 1998).

De onzekerheid van de verspreiding en bestrijdingsmechanismen worden in het systeem gesimuleerd. Verder zijn ze werkzaam in de ruimte door het gebruiken van de geografische locatie van de bedrijven. De resultaten van zo'n model geven inzicht in de effecten van de verschillende bestrijdingsstrategieën. Hierbij moet gedacht worden aan de volgende strategieën; vaccinatie, preventief ruimen, vervoersverboden, etc. of combinaties.

Een BOS simuleert de werkelijkheid. Maar er kan niet met alle mogelijke factoren die invloed hebben op de uitkomst rekening worden gehouden. Door de simulatie van onzekerheid zijn er meerdere uitkomsten mogelijk. De simulatie wordt altijd meerdere malen herhaald (veelal honderd keer) zodat er een spreiding van resultaten ontstaat en er een uitspraak kan worden gedaan over de mogelijke range van de gevolgen van een uitbraak. De uitkomsten die vaker voorkomen worden een grotere kans toe geschreven om ook in de werkelijkheid te gebeuren in vergelijking met uitkomsten die bijvoorbeeld maar één keer uit de simulatie komen.

Van het InterSpread systeem zijn andere beslissingsondersteunende systemen afgeleid, onder andere InterIBR. Deze versie van het systeem geeft de besluitvormers meer inzicht in de risico's en economische consequenties van een BHV-1 herinroductie in Nederland en in de effectiviteit van de verschillende bestrijdingsstrategieën. InterIBR is een dynamisch model dat rekening houdt met de risico's, onzekerheden en geografische locatie van individuele bedrijven. Om een realistische dataset te creëren wordt data afkomstig van het Nederlandse I&R-systeem gebruikt. Hierbij gaat het om de volgende data:

- bedrijfstype;
- koppelgrootte;
- open versus gesloten en;
- het jaarlijkse aantal dieren dat levend wordt verkocht.

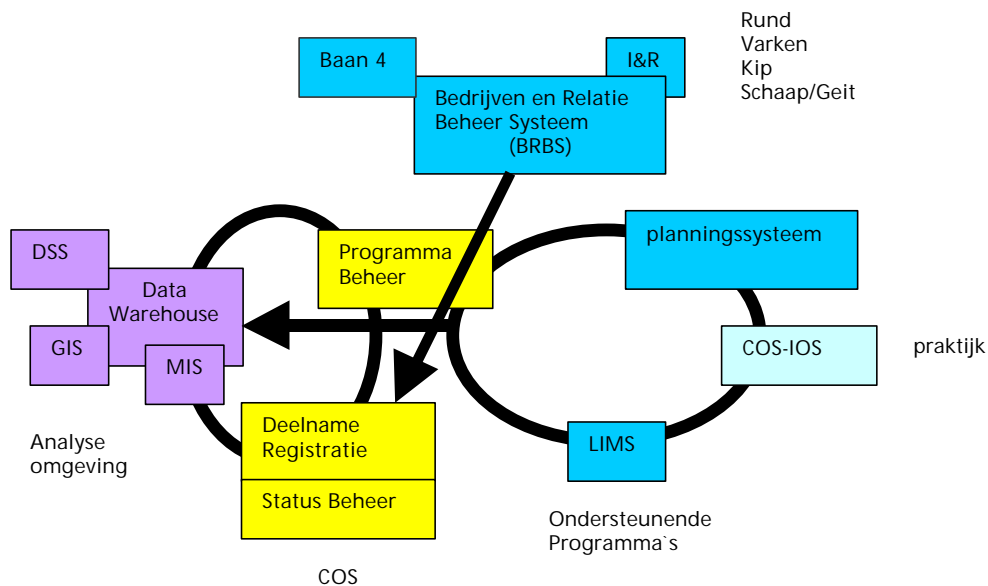
Hierbij zitten wettelijk verplichte en niet verplicht op te geven gegevens. Deze scheiding wordt hier gemaakt omdat wettelijke gegevens in het nieuwe I&R-systeem gescheiden zullen worden van de overige gegevens. Één van de aanpassingen van InterIBR ten opzichte van InterSpread is de toevoeging van gegevens van het I&R-systeem waardoor er een representatieve dataset gevormd wordt van de individuele bedrijven elk met zijn eigen eigenschappen (Vonk Noordegraaf et al., 2000).

De mogelijke gebieden waarbij InterIBR een rol kan spelen zijn onder andere het bepalen van acties die ondernomen kunnen of moeten worden om de ziekte vrijstatus te bereiken. Hierbij is te denken aan de landelijke vaccinatie plicht voor IBR die onlangs in Nederland is gestart. Verder kan dit systeem ondersteuning verlenen bij vraagstukken in het stadium waarin de vrijstatus al is verkregen. Hierbij moet worden gedacht aan het onderzoek specifiek richten op risicobedrijven waarbij BOS kan aangeven wat risicobedrijven zijn, hoe risico's doorwerken, en aangeven welke bedrijven als eerste onderzocht moeten worden.

5.1.2 Certificering Ondersteunend Systeem

Bij de Gezondheidsdienst voor Dieren is het eerste Decision Support System (DSS) in de praktijk in gebruik genomen. DSS is een onderdeel van de analyseomgeving van het Certificering Ondersteunend Systeem (COS zie figuur 3.1), dat begin 1998 door de Gezondheidsdienst in gebruik is genomen. Vanwege de specifieke eisen die aan COS wordt gesteld, is het speciaal voor de Gezondheidsdienst ontworpen.

Figuur 3.1 Schematische weergave van COS

COS is het informatiesysteem binnen de GD dat in nauwe communicatie met een aantal ondersteunende systemen de georganiseerde gezondheidszorg ondersteunt. Tot de ondersteunende systemen behoren: BAAN 4, het financieel boekhoudsysteem, Bedrijven en Relatie Beheer Systeem (BRBS) dat onder meer veebeslagen, veegroepen, vestigingen en relaties beheert, Identificatie & Registratie systemen (I&R), het per diergroep geautomatiseerde systeem voor het vastleggen van verplaatsingen (aan- en afvoer van dieren) en voorraadbeheer, planningssysteem dat bestaat uit de module werkvoorbereiding met hierbinnen de deelfunctie "Combineren van activiteiten" en tenslotte het Laboratorium Informatie en Management Systeem (LIMS). Van deze systemen ontvangt COS zijn basisinput. De gegevens worden opgeslagen in een Datawarehouse. Het Datawarehouse bevat data uit de analyseomgeving en de operationele database. Op deze input worden bewerkingen uitgevoerd zodat er uitspraken kunnen worden gedaan met betrekking tot de nog te ondernemen acties op basis van de status van een bedrijf of koppel. Dit kunnen acties zijn welke op een bedrijf nog moeten worden uitgevoerd, voordat het certificaat kan worden toegekend, welke monsters er wanneer genomen moeten worden om een goed beeld te krijgen van de status van het bedrijf. Het COS werkt niet alleen ondersteunend voor de GD, maar ook voor de veehouder. Gaat een veehouder certificeren, dan krijgt hij de informatie die daarbij hoort: welke dieren moeten worden onderzocht, wanneer en hoe. Bij bedrijven die al gecertificeerd zijn, zorgt het COS voor het tijdig aansturen van het bewakingsonderzoek. De veehouder krijgt op tijd bericht wanneer er bijvoorbeeld bloed moet worden getapt, zodat tijdig een afspraak met de dierenarts kan worden gemaakt, zodat het behoud van het certificaat geen gevaar loopt.

In het geval van een uitbraak van een besmettelijke dierziekte, zoals mond- en klauwzeer is het van groot belang dat betrouwbare en up-to-date informatie uit het I&R systeem kan worden verkregen. Daarom is het belangrijk dat de veehouder tijdig wijzigingen doorgeeft, niet alleen diermutaties, maar ook persoonlijke en bedrijfsgegevens.

5.1.3 Eisen die Decision Support Systems aan een nieuw I&R-systeem stellen

In deze paragraaf zal worden ingegaan op eisen die Decision Support Systems op het gebied van informatie en toegankelijkheid van deze informatie aan het I&R-systeem stellen. Hiervoor zijn gesprekken gevoerd met experts uit de sector.

Soort gegevens in I&R

De Gezondheidsdienst voor Dieren geeft aan dat er meer gegevens voor COS nodig zijn dan de gegevens die behoren tot de wettelijke registratie.

Gegevens die nodig zijn als input voor COS zijn onder andere:

1. het ID-nummer;
2. leeftijd;
3. de gezondheidsstatus van het dier;
4. de gezondheidsstatus van het bedrijf;
5. en de combinatie tussen de vorige twee;
6. het bedrijfstype;
7. welke dierenarts heeft het bedrijf binnen zijn praktijk;
8. of het een certificeringgroep binnen een bedrijf betreft of niet oftewel zijn er meerdere UBN nummers op één locatie of niet;
9. veebewegingen;
10. etc.

De niet wettelijk te registreren gegevens hebben ook een functie binnen het model. Het advies vanuit de gezondheidsdienst voor dieren is onder andere dat naast de wettelijk verplichte gegevens bestemd voor het op te stellen I&R-bureau, ook na de ontvlechting niet-wettelijk verplichte gegevens moeten worden geregistreerd die van belang zijn voor onder meer dit soort modellen.

Een expert in beslissingsondersteunende systemen van de Gezondheidsdienst voor Dieren stelt dat het I&R-systeem momenteel twee kanten op kan.

1. Het I&R-systeem kan een pure 'voorraad- en verplaatsingen beheersysteem' worden facilitair aan bijv. COS.
2. Het I&R-systeem krijgt extra functionaliteiten toegekend die verder gaan dan pure registratie van voorraad en verplaatsingen zoals bijvoorbeeld status of certificaat registraties.

Er moeten duidelijke definities komen over wat de taak is van het I&R-systeem. Dan pas kan er duidelijk worden wat voor consequenties dit kan hebben voor de toepassing van de gegevens in andere systemen zoals BOS.

Als de functie eenmaal duidelijk gedefinieerd is komt het belang van samenwerking met andere databases of systemen. Overige gegevens die niet verplicht aangemeld moeten worden komen bij een ander systeem terecht en een BOS heeft ook deze gegevens nodig om juist te kunnen draaien. Hierdoor moet er bij deze keuze goed op gelet worden dat er een goede interface (communicatie tussen de verschillende systemen) wordt gecreëerd tussen de verschillende bestanden. Deze interface is voor systemen zoals COS van levensbelang. Omgekeerd geldt hetzelfde. COS heeft binnen zijn bestanden het Bedrijven Relatie Beheer Systeem (BRBS). De gegevens die hierin staan:

- eigenaar,
- bedrijfsadres,
- bezoekende dierenarts,
- etc.

zijn ook van belang voor het veterinaire netwerk (64/432 art.14), waar ook het I&R-systeem deel van gaat uitmaken. Hiermee wordt weer het belang van een goede interface benadrukt.

Een probleem is dus dat beheerders van databanken toegang moeten krijgen tot elkaars databank. Hiermee wordt een welhaast politiek vraagstuk opgeworpen. Het belangrijkste is dat de toekomstige rol van het I&R in relatie tot andere systemen heel duidelijk moet worden aangeven. Pas daarna kan er ingevuld worden hoe het I&R die rol moet gaan uitvoeren en welke mate en vorm van decision support dan in dat systeem nodig is.

Beschikbaarheid van I&R gegevens

Voor beslissingsondersteunende systemen is de beschikbaarheid van gegevens erg belangrijk. Naar mate de gegevens langer op zich laten wachten of minder snel toegankelijk zijn, zijn de

resultaten minder betrouwbaar. Met het oog op dit gegeven wordt de mogelijkheid om de gegevens on-line te brengen onderzocht. Hierdoor zullen de gegevens sneller beschikbaar komen. Ten tweede wordt bekeken wat de belemmeringen voor de toegankelijkheid van de gegevens zijn en mogelijke oplossingen worden aangedragen.

On-line

In 1998 is besloten om te onderzoeken of van het I&R-systeem een on-line systeem is te maken. De opzet was om gegevens van meldingsplichtigen online te kunnen verwerken en online te kunnen raadplegen. Op basis van de uitgevoerde informatieanalyse is geconstateerd dat het huidige systeem slechts met zeer veel inspanningen geschikt gemaakt kan worden voor alle on-line toepassingen (Faber, 1999).

Een andere referentie naar het on-line brengen van gegevens is gevonden in een artikel van P. Crauwels *Building a decision support model for the future based on practical experiences from a national disease emergency, the Dutch experience (1999)*. In dit artikel worden de ervaringen opgedaan tijdens de bestrijding van de epidemie van klassieke varkenspest (CSF) van 1997-1998 in Nederland besproken. In de paragraaf *Structure and tools of the on-line analytical processing system* worden verbeteringen voor de gegevens opslag besproken. De voorbereiding van input files voor een data analyse tijdens deze uitbraak neemt bij het huidige systeem erg veel tijd in beslag en zijn moeilijk uit te voeren. Verschillende gegevensbronnen die elk een deel van het onderzoeks/probleemgebied beschrijven moeten gebruikt worden. De individuele instellingen van deze bronnen verschilt wel eens. Voor de extractie van gegevens mogen de meeste bronnen alleen geopend worden door professionele informatie analisten en die zijn schaars en voornamelijk bezig met het onderhouden van operationele verwerking of ontwikkeling van nieuwe toepassingen.

Volgens Crauwels kan het gebruik van het On-Line Analytical Processing (OLAP) systeem deze problemen in de toekomst voorkomen. OLAP kan als een onderdeel van het decision support system worden gebruikt of OLAP kan de gegevens van de I&R-registratie op slaan waardoor bewerking van deze gegevens veel makkelijker wordt. OLAP bestaat uit software programma's die een analyse uitvoeren van de opgeslagen data. De kern van het OLAP systeem bestaat uit een Datawarehouse (DW). Een DW is een fysieke scheiding tussen het beslissingsondersteunend systeem en de gegevens. De DW verzameld gegevens van iedere bron, binnen of buiten de organisatie, reorganiseert die data en plaatst het in een nieuw bestand. De gegevens worden geïntegreerd en gereorganiseerd aan de hand van het onderwerp i.p.v. de applicatie. De DW bevat alleen informatie nodig voor decision support processing. De resulterende informatie is direct beschikbaar voor de instrumenten van besluitmakers. OLAP staat de gebruiker toe de data makkelijk en selectief te destilleren en te gebruiken. De informatie analist is hierbij dus niet meer nodig.

De veemarkten kunnen de Integrale Keten Beheersing (IKB)-status van het slachtvee binnenkort controleren. Deze controle is mogelijk, omdat zij een directe verbinding krijgen met de Identificatie- en Registratie (I&R)-computer van de Gezondheidsdienst voor Dieren. Dat maakte het Productschap Vee, Vlees en Eieren (PVE) bekend. Vanaf 1 januari mogen veehouders alleen nog maar slachtrunderen zonder onderzoekskosten afvoeren, indien deze beesten afkomstig zijn van bedrijf dat deelneemt aan een zelfcontrolesysteem. In Nederland zijn alleen de IKB-systemen erkend als zelfcontrolesystemen.

Voorts geldt dat grote slachterijen sinds begin dit jaar beschikken over de mogelijkheid om on-line de I&R-status van het rund te kunnen controleren. Voor de kleinere slachterijen komt deze mogelijkheid over enkele maanden beschikbaar. Voor deze slachterijen is een tijdelijke voorziening getroffen, zodat zij binnen enkele uren, doch uiterlijk binnen een etmaal, kunnen beschikken over de I&R-gegevens van het te slachten rund. Hierdoor kunnen de slachterijen hun verantwoordelijkheid nemen om zich ervan te vergewissen dat de aangevoerde runderen adequaat zijn geïdentificeerd en geregistreerd. De AID heeft al de mogelijkheid om on-line de I&R-database te kunnen raadplegen. Ook de RVV zal over enkele maanden beschikken over deze mogelijkheid, zodat de RVV steekproefsgewijs de I&R-gegevens van de runderen die worden aangevoerd bij slachterijen kan controleren. Er zijn dus al vormen van directe verbindingen met de I&R-bestanden ingevoerd in de praktijk. Bij de voorbereiding van bovenstaande maatregelen, met name de koppeling I&R-doodmelding en het creëren van on-line raadpleegfuncties, is gebleken dat het huidige systeem tegen technische grenzen aanloopt. Hierbij zijn er natuurlijk nog veel

meer gegevens uit het I&R-systeem on-line te brengen dan alleen de I&R-status waardoor de vernieuwing van het systeem nog dringender wordt.

Toegankelijkheid / privacy

Naast het on-line brengen van de gegevens is het ook nuttig dat de onderzoekers die de beslissingsondersteunende systemen opzetten en laten draaien toegang krijgen tot de vertrouwelijke informatie. Volgens deze onderzoekers kan het erg lang duren voordat de benodigde gegevens beschikbaar worden gesteld. Dit kan oplopen tot een periode van twee jaar (Vonk Noordegraaf, pers com). Aangezien het wenselijk is, dat de modellen kunnen draaien zodra een uitbraak plaatsvindt, zodat meteen kan worden bekeken welke stappen er ondernomen moeten worden, zou een directe toegang zeer nuttig kunnen zijn. Om modellen goed te kunnen laten draaien is het gewenst dat gegevens zeer recent zijn.

In de wet persoonsregistratie staat in artikel 11 lid 2 dat ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek of statistiek gegevens aan derden kunnen worden verstrekt voor zover de persoonlijke levenssfeer van de geregistreerden daardoor niet onevenredig wordt geschaad. Er moet dus vast worden gesteld of de persoonlijke levenssfeer van de geregistreerden wordt geschaad als de gegevens uit het I&R systeem worden gebruikt bij het opstellen van beslissingsondersteunende systemen.

De Gezondheidsdienst onderstreept het feit dat het I&R-systeem ontoegankelijk is en het erg lang kan duren voordat gegevens beschikbaar komen. De wachttijd genoemd door Vonk Noordegraaf van 2 jaar is niet de procestijd. De genoemde 2 jaar is grotendeels het gevolg van trage besluitvorming als mede het gevolg van de beoordeling of het verzoek tot informatie voldoet aan de ruimte die binnen de wet op privacy wordt geboden. Overigens zal naar mate er een groter "belang voor de sector" aan een infovraag hangt, de snelheid van infoverstreking toenemen. Om de gegevens uit het systeem te destilleren is afhankelijk van de complexiteit van de vraag enkele uren tot 5 dagen nodig.

Voor het opvragen van gegevens van individuele bedrijven (bijvoorbeeld besmet of verdacht bedrijf) is het I&R gemaakt en hier zullen dus ook geen technische problemen binnen het systeem te verwachten zijn. Problemen treden op bij situaties waarbij je van een groot aantal bedrijven gelijktijdig bijvoorbeeld een stallijst wil opvragen.

De beschikbaarheid van gegevens tijdens een uitbraak in het huidige systeem wordt vergroot door op het moment van een uitbraak een aantal of alle taken van het I&R-systeem tijdelijk op te schorten en de vrij gekomen ruimte binnen het systeem te gebruiken voor het beantwoorden van vraagstukken met betrekking tot de uitbraak. Dit geldt voor het begin van de uitbraak. Op zo'n moment is er een behoefte aan een gegevensbestand met een zo actueel mogelijke weergave van de voorraad runderen op een bedrijf en de verplaatsingen (aan- en afvoer) in de voorbije weken. Hierdoor wordt echter wel een achterstand opgelopen in het I&R-systeem en loopt het bestand dus ook een achterstand op.

Voor kleinere uitbraken van mond en klauwzeer (MKZ) en klassieke varkenspest (KVP) zijn er aparte bestanden aangelegd; de zogenaamde MKZ- en CSF-databases. Dit is een extractie uit het BRBS, aangevuld met aantallen uit andere systemen. De aantallen runderen op een bedrijf, opgesplitst naar een aantal leeftijdscategorieën in deze MKZ en KVP-databases zijn afkomstig van een extractie uit het I&R-systeem die eens per kwartaal gemaakt worden voor de afrekening van de runderheffing. De I&R-Rund gegevens worden in deze databases dus 4 keer per jaar geactualiseerd. Andere gegevens zoals de BRBS-gegevens worden wekelijks geactualiseerd. Deze MKZ/KVP-database wordt gebruikt voor het ondersteunen van vragen die betrekking hebben op in de eerste plaats KVP en MKZ, maar blijkt ook voor andere vragen vaak nuttige informatie te bevatten. Bij een uitbraak, groot of klein, vormt dit bestand de basis van alle bestrijdingsacties. Het enige verschil is dat de actualisatie-frequentie mogelijk aangepast wordt naar bijvoorbeeld dagelijks ('s nachts) en dat de I&R-gegevens in ieder geval aan het begin van de uitbraak geactualiseerd worden en vanaf dat moment met een hogere frequentie geactualiseerd kan worden. Hierdoor kunnen deze databanken bezocht worden voor vragen bij kleine uitbraken en het "drukke" I&R-systeem hoeft dan dus niet aangesproken te worden.

5.2 Elektronische identificatie

5.2.1 Algemeen

De EU wil het I&R-systeem zo goed mogelijk beveiligen tegen fraude. De EU keert namelijk premies uit voor ooiën, zoogkoeien en stieren en voor geslachte runderen (zowel volwassen runderen als voor kalveren). Voor een juiste premie-uitkering is een fraudebestendig systeem voor het identificeren en registreren van dieren onontbeerlijk.

De hoop is dat elektronische identificatie het I&R-systeem fraudebestendiger maakt dan de huidige gele oormerken met barcode. Daarnaast is een I&R-systeem noodzakelijk voor een effectieve dierziektenbestrijding. Het is absoluut noodzakelijk dat het I&R-systeem snel en foutloos werkt, zodat eventuele besmette dieren zo snel mogelijk kunnen worden opgespoord. Ook vraagt de consument steeds meer om de traceerbaarheid van voedingsmiddelen.

Voor de verzameling en verwerking van informatie kunnen I&R-systemen zeer geschikt zijn mits:

- de informatie stromen op en tussen bedrijven betrouwbaar en efficiënt zijn;
- informatie van individuele dieren verzameld en gebruikt kan worden;
- de verzameling van informatie nauwkeurig en bijna automatisch gebeurt.

De gebruikelijke systemen lijken hier niet toe in staat. Elektronische identificatie echter lijkt hier uitermate voor geschikt te zijn (Saatkamp et al., 1995). Ook bij elektronische identificatie valt fraude met dieren niet uit te sluiten, maar het wordt wel een stuk moeilijker. De problemen met de huidige, gele oormerken komen voor een deel door menselijke handelingen. Zij verzuimen dieren af en aan te melden. Ook bij elektronische identificatie blijven menselijke handelingen noodzakelijk en blijft controle essentieel.

Voordelen

De voordelen van de elektronische identificatie zijn dat het minder fraude gevoelig is en dat het eenmaal volledig operatief snel en foutloos kan werken. De kosten van zo'n systeem zijn echter wel hoger dan de huidige systemen. Maar de elektronische identificatie heeft een groter potentieel als het gaat om samenwerking met andere systemen. Saatkamp et al. (1995) beschrijven velden waarbij intensiever gebruik wordt gemaakt van de I&R-gegevens en waarbij ze in een breder veld kunnen worden ingezet. Ten eerste integratie van het I&R-systeem met andere informatiesystemen om de bestrijding van besmettelijke ziektes te optimaliseren. Ten aanzien van kosten en effectiviteit lijkt het logisch en gewenst om deze systemen te integreren. Het wordt gesteld dat voor zo'n integratie systemen die gebruik maken van elektronische identificatie geschikter zijn.

Doordat de landencode een onverbreekbaar onderdeel van de dier-identificatiecode uitmaakt is ook bij export zonder meer na te gaan uit welk land een dier komt. Door het raadplegen van de nationale database (b.v. BREIN in Nederland) kan vervolgens worden nagegaan wie de eigenaren zijn geweest van het dier. Op deze wijze is een dier zeer te traceren.

Nadelen

De prijs is vooralsnog een struikelblok. De kosten van een chip kunnen oplopen tot tien gulden per stuk. Wanneer de chips op grotere schaal moeten worden gemaakt als gevolg van het voorschrijven door de EU is de verwachting dat de prijs sterk zal dalen.

Een per injectienaald onder de huid aangebrachte microchip kan in een enkel geval, zo is uit de eerste tests gebleken, kapot gaan of een ontsteking veroorzaken. De ervaring leert dat een geïnjecteerde chip in het weefsel kan gaan migreren, met als gevolg dat het buisje in de slachterij moeilijk is terug te vinden. Wanneer je echter de chip aan de oorbasis inbrengt, valt het migreren mee. Chips geven dan bij minder dan twee procent van de runderen problemen. Een voordeel van deze plaats is dat onder het oor geen goed verkoopbaar vlees zit. Dit is belangrijk, want slachterijen moeten de chip uit het dier snijden en daarbij is het verlies van goed vlees niet acceptabel.

Het nadeel van het oorknopje met microchip is dat het kan worden weggehaald of vervangen.

De indruk bestaat dat de problemen met elektronische identificatiemiddelen niet groter zijn dan die met de huidige oormerken. Het ligt in de verwachting dat nog bestaande problemen sterk zullen verminderen wanneer de resultaten die uit het IDEA project worden verkregen worden gebruikt voor productverbetering door de fabrikanten.

5.2.2 IDEA-project

In totaal worden in de EU een miljoen dieren uitgerust met een chip, ruminal bolus of oormerk in het kader van de zogeheten IDEA-proef. De proef moet duidelijk maken of elektronische identificatie van runderen en schapen haalbaar is. Deze manier van merken zou minder fraudegevoelig zijn dan de gangbare gele oormerken.

In Nederland worden drie systemen naast elkaar getest, waarbij een transponder is aangebracht in een oormerk, injectaat of ruminal bolus. Het oormerk wordt in het oor geknipt, het injectaat wordt in de oorbasis ingebracht en de ruminal bolus wordt via de slokdarm in de maag geplaatst. De transponder heeft een uniek diernummer dat kan worden afgelezen door een reader.

In een jaarverslag wordt een eerste indruk gegeven van de ervaringen van veehouders en uitvoerende medewerkers. Tevens worden de resultaten van enkele slachthuisproeven beschreven.

Het is de bedoeling van IDEA elektronische identificatie te testen waarbij werd aangenomen dat de technologie de ontwikkelingsfase voorbij is. Maar sommige van de apparaten die moeten worden gebruikt op de bedrijven voor de applicatie en voor aflezing vragen een verdere ontwikkeling voordat ze adequaat gebruikt kunnen worden zonder serieuze problemen.

De eerste resultaten geven aan dat in het algemeen injectie van transponders meer problemen geeft gedurende de applicatie en de bolussen meer problemen geven gedurende het aflezen voornamelijk bij de grotere dieren. De eerste resultaten geven ook aan dat het aanbrengen van bolussen niet mogelijk is voor een groot aantal jonge kalven van bepaalde rassen, omdat de slokdarm te smal is.

Het wordt aanbevolen dat de testen worden uitgebreid met de kwaliteit van de hardware onderdelen. Bij deze proef moet er ook worden getest op het effect van langdurige blootstelling aan praktijkomstandigheden.

Het implementeren van elektronische identificatie apparatuur in de slachterijen bracht verschillende problemen aan het licht die nog opgelost dienen te worden.

5.2.3 Mogelijke aanpassingen voor het nieuwe I&R-systeem

Nederland telt zo'n vier miljoen runderen. Dat leidt momenteel tot zo'n 11 miljoen meldingen per jaar aan de I&R-computer. Dat zal groeien naar twaalf miljoen meldingen per jaar is de verwachting. Aan de I&R-computer worden doorgegeven als een rund ergens geboren, getransporteerd of gestorven/geslacht is. Al die meldingen maken het noodzakelijk dat er een snel en foutloos systeem komt.

In de IDEA proef, die tot voorjaar 2001 duurt, moet duidelijk worden of elektronische identificatie hiervoor geschikt is en verder uitgebouwd kan worden. Zo kan de voorstelling gemaakt worden dat een slachterij, een transportwagen of een veemarkt voorzien is van een afleespoort. Alle dieren die daar doorheen gaan worden afgelezen. De gegevens gaan automatisch naar de centrale I&R-computer. Zo'n systeem bespaart veel werk, het voorkomt fouten en is betrouwbaar.

Bij het ontwikkelen van het nieuwe I&R-systeem moet rekening worden gehouden dat zo'n toepassing eraan toegevoegd moet kunnen worden. Met andere woorden het nieuwe systeem moet zo ontworpen worden, dat al die automatisch afgelezen gegevens goed ontvangen en verwerkt kunnen worden.

5.3 Basisregistratiesystemen

Binnen het Ministerie van LNV wordt sinds begin 2000 gewerkt aan het basisregistratiesysteem Percelen (BRP). Daarnaast heeft het Ministerie het systeem REBUS als relatiebeheersysteem in gebruik. Het I&R systeem zou gezien moeten worden als een derde basisregistratiesysteem.

De bedoeling van het BRP is, dat alle grondgebruik gedocumenteerd gaat worden in een zeer actueel bestand. Het BRP is in eerste instantie opgezet ter ondersteuning van de meststoffenwet. Op den duur moet één en ander geschikt zijn voor alle perceelsgebonden regelingen (o.a. MacSharry). Het wordt de basisinformatie voor wat betreft de geometrie voor LNV. Dit zou uitgebreid kunnen worden naar de geometrie van objecten en bedrijfslocaties.

In het BRP moeten uiteindelijk samenkomen:

- het kadasterbestand
- Top-10-vector (kaart 1:10.000 van de topografische dienst)
- Een bodemkaart
- Luchtfoto's
- GIAB (bedrijfslocaties intensieve veehouderij)
- Gewas
- Gebruiker
- Gebruikstitel
- Periode
- Ligging

De uitdaging voor het BRP is hoe de gegevens binnen te krijgen en up-to-date te houden. Die gegevens die bijvoorbeeld op basis van steunmaatregelen moeten worden verstrekt zullen voldoende betrouwbaar kunnen zijn.

REBUS is het NAW-gegevensbestand (naam, adres, woonplaats) van alle LNV-klienten. Het onderhoud van de gegevens in REBUS is extern belegd. Wijzigingen in persoonsgegevens worden aangeleverd vanuit de Gemeentelijke basisadministratie (GBA). Wijzigingen in de gegevens van rechtspersonen worden aangeleverd door de Kamers van Koophandel. De NAW-gegevens van samenwerkingsverbanden van personen en/of rechtspersonen staan op dit moment niet in REBUS. Ze zijn voor de BRP echter wel noodzakelijk. Op dit moment wordt er gezocht naar een oplossing voor het beheer van deze gegevens in REBUS.

Bij de nieuwbouw van het I&R-systeem, als derde basisregistratiesysteem, is het relevant goed te kijken naar de betekenis van de beide andere basisregistratiesystemen voor het I&R-systeem. Immers, de bedrijven die als locaties voor dieren vermeld staan in het I&R-systeem, hebben zowel een persoons- of bedrijfsgebonden element (de naam van de eigenaar) als een geografisch/geometrisch element (de fysieke locatie van het bedrijf). Het meest efficiënt zou zijn, als de beide respectievelijke elementen in de genoemde basisregistratiesystemen zouden zijn vastgelegd. Het maakt het systeem flexibeler en makkelijker te onderhouden, omdat delen van het beheer buiten het systeem plaatsvinden. Het bestand aan persoonsgegevens wordt in REBUS actueel gehouden, dat van het perceelsgebruik in BRP. Het is bij een goede integratie tussen de drie niet nodig om alle informatie apart in het I&R-systeem nog eens te muteren.

Omdat het BRP in principe het meest actuele systeem moet gaan worden, is het efficiënt om bij gebruik van beslissingsondersteunende modellen voor de dierziektebestrijding de geografische component daarin in het BRP onder te brengen. Een koppeling tussen het I&R-systeem en het BRP biedt in principe extra verificatiemogelijkheden voor Bureau Heffingen. Dit zou met de informatie uit BRP en I&R in principe het dagquotum aan mest kunnen berekenen. Maar het is nog maar de vraag of dit soort toepassingen gelegitimeerd worden vanuit het I&R systeem, omdat dit de melddiscipline negatief kan beïnvloeden

Bij koppelen van de diverse basisbestanden doemen wel een aantal belangrijke vragen op. Zo is de definitie van een bedrijf sterk toepassingsgericht in diverse registratiesystemen. De definitie die op dit moment in het I&R-systeem wordt gebruikt, waar uitgegaan wordt van de veterinaire eenheid, is een andere dan die het Bureau Heffingen gebruikt, of LASER. Nadere analyse van de te gebruiken definitie is dus nodig. Er zullen criteria moeten worden opgesteld waaraan de definitie van bedrijf moet voldoen. Daarbij moet rekening gehouden worden met wat zich daaromtrent in

de andere projecten afspeelt, om relaties tussen de basissystemen te kunnen leggen: zoeken naar de gemeenschappelijke noemer. Het is van belang te kijken naar het aggregatieniveau.

In het aggregatieniveau en de definitie van een bedrijf vraagt een ander aspect ook de aandacht: in REBUS staan NAW-gegevens van personen, bedrijven en (dadelijk) samenwerkingsverbanden van personen en rechtspersonen. Het kan zo zijn, dat één persoon meerdere bedrijven heeft op verschillende locaties.

Vanuit veterinaire oogpunt zijn er weer andere verdeelmogelijkheden: op één locatie kunnen meerdere UBN's zijn gevestigd, bijvoorbeeld voor een gescheiden melkvee en vleeskalvertak. Ook kan één bedrijf met één UBN op meerdere locaties gevestigd zijn, bijvoorbeeld bij een varkenshouder die een vermeerderingsbedrijf op de ene, en zijn vleesvarkensstal op een andere locatie heeft. Hier spelen dus definitiekwesties in de relaties van het I&R-systeem naar beide andere systemen.

Er zal in het project ook aandacht nodig zijn voor de juridische consequenties: wie mag welke gegevens waarvoor gebruiken? Daar zit overigens ook nog een praktisch aspect aan: als de veehouder weet dat de informatie voor de mestregels gebruikt kan worden, hoe trouw zal hij dan de I&R bijhouden?

In de nabije toekomst is ook de informatievoorziening richting sector vanuit LNV heel belangrijk (het project LNV-dot-com). Er is meer openheid nodig naar de sector. De veehouder (of akkerbouwer) moet kunnen zien wat er over hem allemaal geregistreerd is bij LNV. Misschien dat dit zich in de loop der tijd ontwikkelt tot een soort virtuele "basisregistratie LNV".

Literatuur:

- Crauwels, P., 1999. *Building a decision support model for the future based on practical experiences from a national disease emergency, the Dutch experience*, ongepubliceerd
- Faber G.H., 1999. *Voortgangsrapportage Identificatie en registratie (I&R)*, Correspondentie met het parlement, Ministerie van LNV, Den Haag.
- Faber G.H., 2000. *Identificatie en registratie (I&R)*, Correspondentie met het parlement, Ministerie van LNV, Den Haag.
- Jalvingh, A.W., A.Vonk Noordegraaf, M.Nielen, H. Maurice, A.A. Dijkhuizen, 1998. Epidemiological and economic evaluation of disease control strategies using stochastic and spatial simulation: general framework and two applications. In Society for veterinary epidemiology and preventive medicine.
- Vonk Noordegraaf, A., A.W. Jalvingh, M.C. de Jong, P. Franken, A.A. Dijkhuizen, 2000. *Evaluating control strategies for outbreaks in BHV1-free areas using stochastic and spatial simulation*. In Preventive veterinary medicine, Elsevier Science B.V., Amsterdam.

6 Kernpunten

In dit hoofdstuk wordt aan de hand van uitspraken van verschillende deskundigen in grove lijnen een beeld geschetst van het toekomstige I&R systeem. Hierbij is gebruik gemaakt van de informatie uit de hoofdstukken 3, 4 en 5. Er wordt niet specifiek ingegaan op "Eisen vanuit de regelgeving" (hoofdstuk 2) en de gebruikerssystemen (hoofdstuk 4).

In de huidige situatie, waar de I&R wordt uitgevoerd door de Gezondheidsdienst voor Dieren en CR-Delta, is sprake van vermenging van publieke en private zaken. Na herinrichting van het systeem zal deze verstrengeling volledig worden ontvlecht. Dat betekent dat publieke verplichtingen en verantwoordelijkheden bij het I&R-bureau, c.q. in het I&R-systeem zullen worden ondergebracht en alle private elementen bij andere beheersorganisaties in aparte modules. Het I&R systeem met de publieke verplichtingen zal in het rapport worden aangeduid als primair gedeelte, dat met de private elementen als gebruikersgedeelte.

Uit de gesprekken met deskundigen komt naar voren dat het belangrijk is welke gegevens in het primaire gedeelte komen te staan, of het nieuwe onafhankelijk I&R systeem toegankelijk blijft voor alle gebruikers, hoe betrouwbaar de gegevens blijven en hoe flexibel (aansluitmogelijkheden voor nieuwe ontwikkelingen) het systeem wordt. Tevens wordt het belangrijk geacht dat de capaciteit van het systeem toe moet kunnen laten dat een groot aantal gebruikers tegelijkertijd snel en efficiënt de gewenste gegevens moet kunnen benaderen (evt. gedownload worden).

Het primaire gedeelte van I&R.

Duidelijk is dat het toekomstige I&R systeem niet zonder meer strikt beperkt kan worden tot het wettelijk verplichte. Naast het feit dat er voor het beleid ook niet wettelijke onderdelen relevant zijn, zijn er ook een aantal gebruikers die het I&R systeem gebruiken als basis voor hun producten. Wel staat vast dat het I&R gezuiverd moeten worden. Er zal in het huidige I&R systeem een opsplitsing gemaakt moeten worden in een primair gedeelte en een gebruikersgedeelte. De moeilijkheid blijft echter wel wat nu thuishoort in het primaire gedeelte van het I&R systeem. Voor een aantal gegevens is dit heel duidelijk, maar er zijn ook een aantal grensgevallen zoals bijvoorbeeld het bedrijfstype.

Naast een primair deel en een gebruikersdeel moet er ook onderscheid gemaakt worden in een actueel deel en een historisch deel. Dit zorgt ervoor dat het bestand waar dagelijks mee gewerkt wordt relatief eenvoudig van opzet gehouden kan worden. Terwijl het inwinnen van informatie nodig voor bijvoorbeeld het traceren van nakomelingen of familieleden op basis van historische informatie kan plaatsvinden.

Een voorwaarde bij opsplitsing van het I&R systeem is, dat de gegevens uit de verschillende delen wel weer makkelijk aan elkaar te koppelen moeten zijn. Uniforme definiëring van een aantal begrippen is hiervoor een vereiste. Nu is het nog zo dat verschillende begrippen door elkaar heen gebruikt worden (denk aan bedrijf / vestiging) of dat eenieder een eigen interpretatie van eenzelfde begrip heeft. Het begrip bedrijf is waarschijnlijk het belangrijkste, omdat dit begrip het meest voor de hand liggend is om als sleutelfunctie tussen de verschillende bestanden te gebruiken. Bij de herdefiniëring van het begrip bedrijf zullen een aantal criteria moeten worden opgesteld waaraan de definitie moet voldoen. Daarbij moet rekening gehouden worden met wat zich daaromtrent in de andere projecten afspeelt, om relaties tussen de basissystemen te kunnen leggen: zoeken naar de gemeenschappelijke noemer. Ook is het van belang te kijken naar het aggregatieniveau.

Ook zal aandacht nodig zijn voor privacy: wie mag welke gegevens waarvoor gebruiken? Hierover zullen nog nadere afspraken moeten worden gemaakt.

Tevens heeft de opsplitsing tot gevolg, dat beheerders van databanken toegang tot elkaars databank moeten krijgen. Hiermee wordt een politiek vraagstuk geopend.

Betrouwbaarheid van I&R gegevens

Het is voor alle gebruikers van groot belang dat de I&R gegevens betrouwbaar zijn, wat onder andere inhoudt dat mutaties snel en juist verwerkt moeten worden. In het huidige I&R systeem zitten nog de nodige gaten (zwevende runderen). Om de keten sluitend te krijgen zou een van de opties kunnen zijn, dat de handelaren en vervoerders ook een meldingsplicht krijgen. Hierbij wordt bedoeld op het transportmelden, want handelaren hebben al een meldingsplicht als ze

runderen fysiek verhandelen en tijdelijk op hun bedrijf houden. Elektronische identificatie zou in de toekomst aan het transportmelden een goede uitkomst kunnen bieden.

Verdere opties om de betrouwbaarheid te verhogen zijn; dubbelmelden, het niet accepteren van een rund met een onvolledig I&R traject door het slachthuis, meer controles en sancties en het stimuleren van de motivatie om te melden.

Bij het dubbelmelden moet de houder, naast dat hij een dier afmeldt ook melden wie het dier ontvangt. Door dit dubbelmelden kan gerichter gecontroleerd worden op het juiste melden van mutaties. Om de zin van het dubbelmelden en transportmelden te beoordelen is nader onderzoek nodig.

Wanneer een slachthuis een rund met een onvolledig I&R traject niet meer accepteert, zal dit verder terug doorgevoerd worden in de keten, wat een positief effect zal hebben op het aan- en afmelden bij het I&R systeem. De beslagpremiereregeling zou door een betere relatie tussen controle en sanctie de melddiscipline sterk kunnen verbeteren.

Naast te werken met verplichtingen naar houders toe, kan het systeem ook zo van opzet zijn dat houders van runderen er duidelijk baat bij hebben als het systeem volledig en betrouwbaar is. Deze methode wordt tot nu toe gehanteerd bij het NRS / CR Delta en de GD. Bij het NRS / CR Delta worden er pas diensten aan de ondernemer verleend, indien de gegevens van de ondernemer overeen komen met de gegevens zoals ze in het I&R systeem vermeld staan.

Naast het bevorderen van de juistheid van melden, moet ook aandacht worden geschonken aan fraude met oormerken. In de toekomst zou elektronische identificatie misschien een uitkomst kunnen bieden. Bij het ontwikkelen van het nieuwe I&R-systeem zal dan ook rekening moeten worden gehouden dat zo'n toepassing eraan toegevoegd moet kunnen worden. Met andere woorden het nieuwe systeem moet zo ontworpen worden, dat al die automatisch afgelezen gegevens goed ontvangen en verwerkt kunnen worden.

Het nieuwe I&R systeem in relatie tot beslissingsondersteunende systemen

Een beslissingsondersteunend systeem, is een systeem dat helpt om efficiënter beslissingen te nemen. Dit door bijvoorbeeld informatie snel en overzichtelijk te presenteren en / of door het snel doorrekenen van alternatieve routes of alternatieve acties. Voor beslissingsondersteunende systemen is het van belang dat de gegevens uit het I&R systeem toegankelijk en snel beschikbaar komen. Naarmate de gegevens langer op zich laten wachten of minder snel toegankelijk zijn, zijn de resultaten minder betrouwbaar.

Naast het on-line brengen van de gegevens is het ook van belang dat de onderzoekers die de beslissingsondersteunende systemen opzetten en laten draaien, toegang krijgen tot de vertrouwelijke informatie. Met het huidige I&R systeem kan dit heel lang duren. Het is belangrijk dat hierin verandering komt want de modellen moeten opgesteld worden voordat een uitbraak plaatsvindt, zodat bij het plaatsvinden van een uitbraak meteen kan worden bekeken welke stappen er ondernomen moeten worden. Hiervoor zijn zeer recente gegevens nodig.

Plaats van het I&R tussen andere basisregistratiesystemen

Binnen het Ministerie van LNV wordt sinds begin 2000 gewerkt aan het Basis Registratiesysteem Percelen (BRP). Daarnaast heeft het Ministerie het systeem REBUS als relatiebeheersysteem in gebruik. Het I&R systeem zou gezien moeten worden als een derde basisregistratiesysteem. Bij de nieuwbouw van het I&R-systeem, als derde basisregistratiesysteem, is het relevant goed te kijken naar de betekenis van de beide andere basisregistratiesystemen voor het I&R-systeem. Immers, de bedrijven die als locaties voor dieren vermeld staan in het I&R-systeem, hebben zowel een persoons- of bedrijfsgebonden element (de naam van de eigenaar) als een geografisch/ geometrisch element (de fysieke locatie van het bedrijf). Het meest efficiënt zou zijn, als de beide respectievelijke elementen in de genoemde basisregistratiesystemen zouden zijn vastgelegd. Het maakt het systeem flexibeler en makkelijker te onderhouden, omdat delen van het beheer buiten het systeem plaatsvinden. Het bestand aan persoonsgegevens wordt in REBUS actueel gehouden, dat van het perceelsgebruik in BRP. Het is bij een goede integratie tussen de drie niet nodig om alle informatie apart in het I&R-systeem nog eens te muteren.

Omdat het BRP in principe het meest actuele systeem moet gaan worden, is het efficiënt om bij gebruik van beslissingsondersteunende modellen voor de dierziektebestrijding, de geografische component daarin, in het BRP onder te brengen. Een koppeling tussen het I&R-systeem en het BRP biedt extra verificatiemogelijkheden voor Bureau Heffingen. Dit zou met de informatie uit BRP en I&R in principe het dagquotum aan mest kunnen berekenen.

Mogelijke bedreigingen van een onafhankelijk I&R

Door het onafhankelijk worden van het I&R systeem en de daardoor mogelijk grotere afstand tussen het systeem en de overheden (door Laser geuite vrees), moet er voor gewaakt worden dat de afstemming van het functioneren op de behoefte van de dienst in gevaar komt.

Door het eventuele opnemen van het nieuwe I&R systeem bij de basisregistratiesystemen bestaat het gevaar dat de veehouder minder gemotiveerd raakt zijn mutaties door te geven. Want als bekend is dat de informatie eveneens voor de mestregels gebruikt kan worden, hoe trouw zal een veehouder dan de I&R bijhouden?

Dit gevaar bestaat ook al wanneer het nieuwe I&R systeem zich niet aansluit bij de basisregistratie systemen. Veehouders kunnen het systeem met andere ogen gaan bekijken en daardoor minder gemotiveerd zijn mutaties door te geven.

Bijlage 1 Projectplan omgevingsanalyse I&R rundveehouderij

Inleiding

Het I&R systeem voor de rundveehouderij bestaat in de huidige vorm sinds begin 90-er jaren. In de loop der tijd is met dit systeem veel ervaring opgebouwd. Ook zijn enkele knelpunten aan het licht gekomen, zoals geïllustreerd kan worden met het probleem van de “zwevende runderen”, dat enige tijd geleden de aandacht trok.

In de regelgeving rondom de identificatie en registratie van runderen is in de laatste jaren nogal wat veranderd. Vooral als uitvloeisel van de BSE-affaire zijn de regels op communautair niveau behoorlijk aangescherpt. Bovendien moet ook de etikettering van rundvlees inhoud gaan krijgen.

Ook op het technische vlak zijn er een aantal belangrijke ontwikkelingen gaande. Onder meer wordt op EU-niveau onderzoek gedaan naar de toepassing van elektronische identificatie. Voorts wordt door diverse onderzoekers gewerkt aan modellering en beslissingsondersteunende software voor bijvoorbeeld de dierziektebestrijding en de kwaliteitsbewaking.

Door deze ontwikkelingen loopt het systeem zoals dat nu functioneert tegen zijn grenzen aan. Aangezien naast de genoemde ontwikkelingen ook op het organisatorische vlak het één en ander gaat veranderen rondom de I&R, is dit het moment om na te denken over mogelijke verbetering en vernieuwing van het systeem. Daarbij zal, naast de eisen die voortkomen uit de geschetste vernieuwingen, ook nagedacht moeten worden over eventuele praktische toepassingen waarvan nu nog geen sprake is, maar die wel wenselijk zouden zijn.

Daarom zal door het Expertise Centrum LNV (EC-LNV) een analyse worden uitgevoerd van eisen en wensen die van een nieuw op te zetten I&R-systeem voor de rundveehouderij kunnen worden gevraagd. Daarbij gaat het zowel om de input, de gebruiksmogelijkheden als om de te leveren output. Deze informatieanalyse maakt onderdeel uit van het totale project vernieuwing I&R rundveehouderij dat wordt uitgevoerd onder leiding van Ir. A.J.L. Alkemade.

Projectleiding

Het onderdeel omgevingsanalyse staat onder aanvoering van Dr. E.G.M. van Klink van Expertise Centrum LNV.

Projectleden.

Projectgroepleden vanuit EC-LNV zijn:

- Ir. Mirjam Snijdelaar
- Richard Soons

Projectbegeleiding.

Diverse instellingen zijn bij I&R-systemen betrokken en zullen bij het project een rol spelen. Zowel bij de aanpak als bij de projectbegeleiding, door middel van het leveren van deskundig commentaar, zullen de volgende instellingen betrokken zijn:

- Gezondheidsdienst voor Dieren
- I&R-bureau
- Facilitaire Dienst LNV
- RVV
- VVM
- AID
- LASER
- PVE
- Project BRP
- CR-Delta
- Etc.

Projectaanpak

Aan de hand van bestaande regelgeving van zowel EU als GWWD zal worden geanalyseerd aan welke eisen het nieuwe I&R-systeem zal moeten voldoen. Daarnaast zal in overleg met betrokken deskundigen worden geanalyseerd op welke wijze in- en output in het systeem moet en kan worden ingebouwd. Ook zal worden bekeken welke mogelijk toekomstige toepassingsmogelijkheden voor het systeem relevant zijn voor de nieuwe opzet. Zowel ten behoeve van tracering, dierziektebestrijding, (export-)certificering, als ten behoeve van premies en etikettering zullen provisie's in het systeem worden verkend.

Met betrokken instanties zal door middel van gesprekken worden geïnventariseerd wat de minimale eisen en wenselijke aspecten zijn voor het nieuwe I&R-systeem. Daarbij zal vooralsnog niet een kostenafweging worden gemaakt. In een later stadium kan in samenhang daarmee een plan voor de verdere ontwikkeling van het systeem worden gemaakt.

Projectresultaat.

Het resultaat van het project is inzicht in de noodzakelijke en gewenste functionaliteiten voor het vernieuwde I&R-systeem. Het resultaat van het project kan enerzijds de bouwers van het nieuwe systeem richting geven, en anderzijds als basis dienen voor beleid en financiers. De bevindingen van het project zullen worden vastgelegd in een rapport.

Bijlage 2 Informanten

Ten behoeve van dit project zijn gesprekken gevoerd met, en is om opmerkingen bij de concepten gevraagd aan mensen van diverse instellingen die met het I&R-systeem te maken hebben. De volgende personen waren hierbij betrokken:

- Gezondheidsdienst voor Dieren:
Ing. J. Hobo
Ing. F. Jansen
Ir. P. Crauwels
- I&R-bureau:
Ir. A.J.L. Alkemade
- Facilitaire Dienst LNV:
Ing. V.J.J. Wouters
- RVV:
Drs. H.A. van Langen
- VVM:
Mw. Drs. A.A. Bos
- DL:
Ir. C.M. Spek
- AID:
P.J.A. Bastiaansen
- LASER:
D.L. Hulstein
R. Wichers
G.J.G. Dommerholt
- PVE:
Ir. J. Klaver
- Project BRP:
Ir. C.P. van Gerwen
- CR-Delta:
Ir. D.S. Koorn
Dhr Van Logtestijn
- Wageningen Universiteit (ABE):
Ir. A. Vonk Noordegraaf
Mw. Dr. M. Nielen